

Г чужому научайтесь,
Г свого не чужайте...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07308
424-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. в Нью-Йорку:
Барелі 7-4135
УНСоюз: Барелі 7-5337

РІК LXXII. Ч. 39. ДЖЕРЗІ СІТІ і НЬО ЙОРК, ВІВТОРОК, 2-го ВЕРЕСНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 2, 1965 No. 39. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 1-го березня 1965
В АМЕРИЦІ

ВИКОННА РАДА АФП-ЮО ЗА ЗВІЛЬШЕННЯ ПЛАТНІ і за збільшення варстатів праці, бо в іншому в кінці цього року буде сповільнення росту економіки. Американська Федерація Праці - Конгрес Індустріальних Організацій домагаються дводольової мінімальної платні за годину праці і двох більшов доларів на створення нових варстатів праці, бо в цьому році 3-700 000 осіб дійдуть до 18-го року життя, на один мільйон більше, як в минулому році, і багато з них шукатимуть праці. Якщо не буде збільшене число варстатів праці, то зросте число безробітних і сповільниться темп економічного розвитку.

ДЕЯКІ СВИДКИ ТВЕРДЯТЬ, ЩО ДО ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ СТРІЛЯЛИ ДВІ ОСОБИ. На основі докладної аналізи 121-го свідка, переслуханого в справі вбивства президента Кеннеді, виходить, що 51 свідок, що постріли було чути немов би з горбка, що був направо від авта, в якому їхав Президент, 32 особи твердять, що постріли прийшли з будинку - магазину із шкільними книжками, в якому працював Лі Гарві Освальд, а 28 свідків не мають ясного погляду в цій справі. Комісія Воррена ствердила, що немає достовірних даних на те, що постріли надходили з іншого боку, крім шкільного магазину.

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ЗДА РЕКОМЕНДУЄ ЗМЕНШИТИ БЮДЖЕТ НА \$5 700 000 000 із загальної суми \$112 300 000 000, яку Конгрес має схвалити. Голова Торгової Палати Генрі С. Колеман заявив, що дійсний бюджет на 1966-й рік становить \$99 700 000 000, але федеральний уряд зможе видати разом із сумами, що були в попередніх бюджетах в 1966-му році суму \$106 400 000 000. Крім цього на цей 1965-й рік додатково мають схвалити \$5 900 000 000. Торговельна Палата є проти урядової допомоги школам, з зменшення витрат на поборювання вбогости, рекомендує зменшення у витратах на військовий бюджет, є проти витрат на відбудову міст.

КАМΠΑНІЮ ПРОТИ КУРЕННЯ В ШКОЛАХ веде Американське Протистієтство Т-во, яке розіслало 15 000 вчителів Нью-Йорку окремі матеріали, на основі яких вони мають повчати учнів від 5-ї до 10-ї класу про те, що курення цигарок є дуже шкідливе для здоров'я. Між цими матеріалами є "Провідник для вчителів в справах курення й здоров'я", та "Звіт головного лікаря ЗДА про взаємину між куренням і здоров'ям". Вчителі мають користуватися цими матеріалами так, як вважають за найкраще. Статистика виявляє, що 30% учнів джоньорів і сеньйорів гай скул — курять.

ПОЛ С. МЕРЗ ЗАСУДЖЕНИЙ ДО ВІДПРАЧОВИ ТЮРМИ у федеральному суді за те, що передав советським агентам в советському Східному Берліні 15 американських паспортів. Він дістав ті паспорти від американських громадян, які набули їх законним способом, і хотів їх продати советським агентам, що хотів одержитися за еквівалентною дівчиною, а який залюбився. Після різних пригод Мерз вернувся до ЗДА і признався до своїх злочинів й йому дістав за них відносно малу кару.

ЗДА ПРИ КІНЦІ 1964-го РОКУ МАЛИ КОЛО 193 000 000 НАСЕЛЕННЯ, а в 1985-му році передбачене число на — 265 500 000. Статистичне бюро стверджує, що Каліфорнія має найбільше населення — 18 084 000, на 169 000 більше від Нью-Йорку. В 1985-му році вона має мати — 32 422 000. Нью-Йорк при кінці 1964-го року мав 17 915 000, а в 1985-му має мати — 22 407 000.

У СВІТІ

В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ створено 33-членну Комісію для справ "мирових війн" ОН, себто висилання міжнародного війська ОН в різні загрожені країни світу. Та Комісія має розв'язати проблему величезного заборговування СССР, Франції й 11-ох інших країн до каси ОН. До Комісії належать 6 африканських країн, 6 азійських, 5 східно-європейських, 5 південно-американських країн, 7 західно-європейських і членів Комонвелту та 4 постійні члени Ради Безпечки. Проти 5-го члена — Вільного Китаю — рішуче запротестувала СССР.

ТІЧ КВАНГ ЛІСН, ЯКИЙ ДІСТАВ БУВ СТУПІНЬ "МАСТЕРА" В УНІВЕРСИТЕТІ СПІЛ, покористувавшись американською стипендією, тепер один із керівників руху буддистів у Південному В'єтнамі, розпочав "мирову кампанію": щоб ЗДА відкликали своє військо з Південного В'єтнаму, а СССР і Комуністичний Китай своїх техніків і доратників з Північного В'єтнаму і щоб Північний В'єтнам відкликав з Південного своїх емісарів, старшин та військовиків, а після того — щоб обидві частини поділеного В'єтнаму з'єдналися. ЗДА вважають цей план за утопію.

В НАПРОБІ В КЕНІ, ЗАСІДАЄ РАДА МІНІСТРІВ ОРГАНІЗАЦІЇ АФРИКАНСЬКОЇ ЄДНОСТІ. Ця конференція від самого початку поділилася на противників і прихильників теперішнього режиму прем'єра Мойсе Чомбе в Конго. Він оголосив скаргу проти Єгипту, Судану і Французького Конго за активне підтримання бунтарів в Конго, знову ж Уганду оголосив скаргу проти Конго за бомбардування її надкордонного села.

ПОРЯДКИ І САВДІ АРАБІЯ ХОЧУТЬ ДІСТАТИ ВІД ЗДА ЗБОРОЮ. Америка в клопоті, бо не хоче наразити собі ці приязні їй арабські країни, а лякається, що нові достави зброї арабським країнам виправдають заходи Ізраїлю віддати зброю від Західної Німеччини й інших країн та що внаслідок відновляться перегони у збройні держави на Середньому Сході.

21-ЧЛЕННА КОМІСІЯ ОН ДЛЯ ПРАВ ЖІНОК ВІДВАС СВОЮ 18-ТУ СЕСІЮ У ТЕГЕРАНІ, столиці Ірану. 26-річна дружина іранського короля Різи Палеви, королева Фарах відкрила сесію, а сестра названого короля, княжна Ашраф Палеви головує на цій трижизневій сесії, яка головною займається правами жінок в азійсько-африканських країнах.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ УРЯД СКОФИКУВАВ АМЕРИКАНСЬКІ ПЛАНТАЦІЇ ГУМИ ВАРТІСТЮ 80 МІЛЬЙОНІВ ДОЛ. Індонезія настановила свою адміністрацію, але формально визнала право власності трьох американських компаній гуми. Тому дальша доля цих плантацій не з'ясована. Це останній ворожий до ЗДА акт Індонезії.

СГІПЕТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ НАССЕР висловив у промові з 26 лютого ц. р. розбіжності між його режимом та комуністичними країнами: мовляв, Єгипет релігійний, не ліквідує насильно різних класів, відкидає принцип класової диктатури. Ту промову вважають за заспокоювання Заходу, що Єгипет, який з парадом приймав східно-німецького диктатора Вальтера Ульбрихта, не стане комуністичним сателітом.

ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА ПРИПІЛЛА БЮДЖЕТ на збільшення суми 16 мільйонів дол., в якому видатки на оборону становлять 4,600,000,000, на 215 мільйонів менше, як в минулому році. Західна Німеччина має збройні сили на 450,000 воїнів.

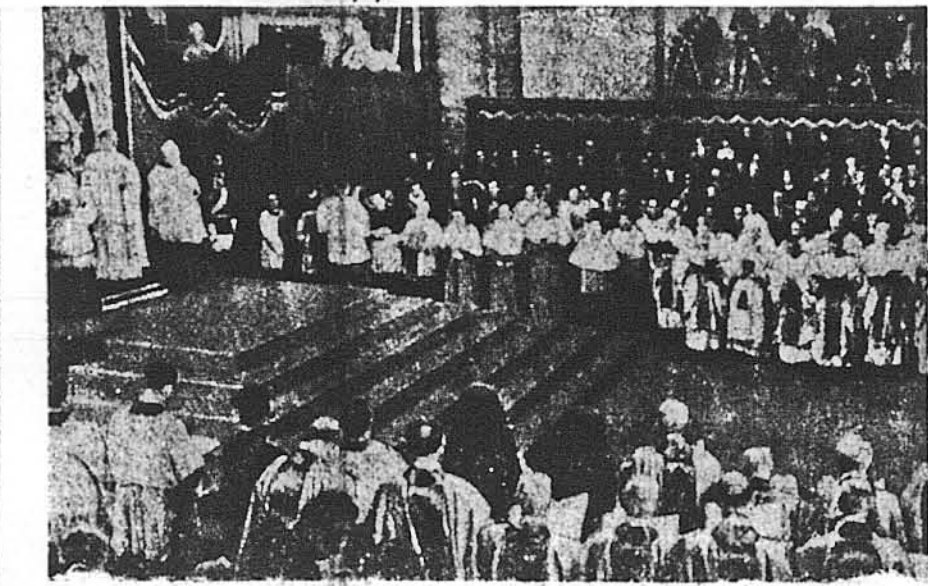
ПАПА ПАВЛО VI ПРИЙНЯВ НА СПЕЦІАЛЬНІЙ АВДІЄНЦІЇ УКРАЇНСЬКУ ДЕЛЕГАЦІЮ ПІД ПРОВІДОМ КАРДИНАЛА СЛІПОГО ТА ІНШИХ ВЛАДИК І ВИГОЛОСИВ ІСТОРИЧНУ ПРОМОВУ. КАРДИНАЛ СЛІПІЙ ГОВОРІВ ПРО ЦІЛІ АПОСТОЛЬСЬКОЇ СТОЛИЦІ ТА ЇЇ ТУРБОТУ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД.

Рим (А. Д.). — „Будьте сильними, відважними і хоробрими. Витривайте! Моліть Господа і будьте певними, що український народ не тільки не вмере, а навпаки, з Божою поміччю та під впливом проводом своїх керівників переможе і затріумфує!" — говорив Папа Павло VI до великої української делегації, прийнявши її на спеціальній авдієнції в четвер, 25-го лютого ц. р., о год. 5-й по полудні, на закінчення величезних торжеств у базиліці св. Петра, зв'язаних із публічною консисторією та інсталяцією новонайменованих кардиналів, між якими одним із перших був кардинал Йосиф Сліпий. В делегації, яку очолював кардинал Сліпий, взяли участь Владика: митрополит Максим Германюк з Канади, архієпископ Іван Бучко та єпископи Ярослав Габро, Августин Горняк, Платон Кориндія, протоархієпископ Чини СВВ о. Атанасій Великий, численне духовенство — між яким був о. протодіакон Микола Когут, ЧСВВ, з Нью-Йорку, монахи чини, питомці Великої і Малої Семінарії та місцеві громадяни, між якими пані Ольга Конавалевича численні гості з багатьох країн, також із ЗДА і Канади. Був прийнятий також голова Проводу ЗЧ ОУН проф. Ст. Ленкавський. Перед годинною 5-ю по пол. українська делегація зібралася в північній залі Папи Клімента VIII. Прихід на залу кардинала Йосифа Сліпого, зодягненого в чорну мантію із чотирма саватжестами по боках та з червоною камелавкою на голові замість дотеперішньої білої — прийняв Владика, священники і вірні привітали олексами і вставанням з місця. Кардинал з багатьма середньо вівстав, в той час як зодягнений на червоно папські сторожі заповнів прихід Вселенського Архієпископа. Коли на залу ввійшов, одягнений на біло Папа Павло VI, надзвичайно привітний і лагідний, олексам не було кінця, а хор питомців та привітні відповіли молитву „Владико Отче“, яку Папа з усіма вівстав стоячи. А входячи на залу, Папа окрема сердечко привітав за кардиналом Сліпим.

Авдієнція почав кардинал Сліпий, виголосивши насамперед коротке слово італійською мовою, й описав промову українською мовою. „Коли в нашій скромності і покорі глядімо на арену світових подій, ми бачимо, як на перше місце виваються гігантські зчепила Вашої Святості, щоб з'єднати і охоронити все людство від розривання і війни, а зокрема, щоб привернути єдність Христової Церкви, розбиту людськими слабостями і немочами...“ — говорив український кардинал сильним і виразним голосом.

(Повний текст промови кардинала Йосифа Сліпого буде поданий в завтрашньому числі „Свободи“.) Під час промови кардинала Папи — який сидів на престолі із двома своїми прибічниками, одним єпископом і другим монахійором, по боках, — увесь час гляділи на привітних, що сиділи в розставлених рядах кірселах. Папа, разом з привітними, ширі і гаряче олексував промову кардинала Сліпого.

На залі була абсолютна тиша, як Папа Павло VI поправив собі рукою два мікрофони, що було рівночасно ознакою, що він хоче промовити. „Монсіньйоре кардинале, брати, сини!“ — почав Папа свою промову, виголосивши її без будь-якої записки в руках, але плинно, наче молитву, що лилася зі самого серця. Не всі привітні розуміли італійську мову, але всі без сумніву відчували, що це для українців найбільш історична

Папа Павло VI вручає 26 новонайменованим Кардиналам, в тому й Кардиналові Сліпому, їхні кардинальські капелюхи. Урочистість вручення капелюхів відбулася під час публічної консисторії Колегії Кардиналів для 25 лютого ц. р.

промова Вселенського Архієпископа у цьому його палаці у Вічному Місті. Ті, що розуміли всі слова Папи, не могли здержатися, щоб не олексувати їх майже за кожним реченням, і до них прилучувалися усі інші. Папа Павло VI не міг не бачити, що це не були тільки формально-честотеві олекси, але що це був вияв невимовної радості на болітлої душі та свідство великої любови чистих сердець.

Скінчивши свою промову, Папа Павло встав, щоб поблагодійно прийняти, а через них і їх нарід, про який він тільки що говорив з таким великим зрозумінням та безмежною любов'ю. Закінчилося благословення, тоді знову десятком — чи, може, зі зі соток грудей — понеслися пісня-молитва любові: „Пливи світами“. Кожний: Папа Павло, кардинал Йосиф Владика, священники, сестри і вірні — всі були до глибини зворушені. А Папа Павло зіштовхав із підвищення та обидва руки з усіма почав вітатися і всіх благословити. Він глянув кучеряві голови питомців Малої Семінарії, притиснув їх до грудей та фотографувався з усіма, що обступили його, бо кожний хотів бачити дитинство його. Це була справді найбільш зворушлива історична авдієнція. А багатьох не покидала думка: який же авдієнцій миг був побачити наш нарід, який він міг був безпосередньо почути сказаний там слова, побачити вираз обличчя.

Папа Павло VI із своїм поштом відійшов, але нікому не хотілось покидати залі, того місця, де тільки що пролунали історичні слова Вселенського Архієпископа. Проте, він залишив між привітними свого заступника — Кардинала Сліпого, для якого мав стільці слів пошани, подиву і довіри. Це був єдиний образ, як усі привітні обступили Кардинала та прямо не випускали його із залі, як треба було покидати.

Він, Кардинал, йшов випростованим на весь свій високий зріст, а довкола нього, як ріпчії підбігали малі семінаристи, мало що трималися за його чорну мантію. Кардинал був усміхнений і погідний, для кожного мав ласкеє слово, багатьох пізнавав і сам мусів бути до глибини зворушений цим подвійним виявом любови і пошани — з боку Вселенського Архієпископа і з боку своїх Владик, священників і вірних. Ще було багато то фотознімків, наші американсько-українські країни п. Ярослав Кулинич і маестро Авраменко невпинно фільмували цілу авдієнцію, і вже побре емеркалось, як учасники авдієнції відправили Кардинала до його резиденції, живо обмінюючи враженнями та коментуючи тільки що пережиті історичні хвилини.

УКРАЇНА ОБВИНУВАЄ...

В ДОКУМЕНТІ ПОШПІРОВАНОМУ НА УКРАЇНІ І ПЕРЕДАНОМУ ЗА КОРДОН УКРАЇНЦІ ОСКАРЖУЮТЬ МОСКВУ В ПІЛНОВОМУ ПІДПАЛІ БІБЛІОТЕКИ АН УССР, СТВЕРДЖУЮТЬ, ЩО ЦЕЙ АКТ Є ТІЛЬКИ ДАЛЬШИМ ЗВЕНОМ В ЕКСТЕРМІНАЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ МОСКВИ У ВІДНОШЕННІ ДО УКРАЇНИ, ВІЯВЛЯЮТЬ ФАКТ РОЗСТРІЛУ ГРУПН КИЇВСЬКИХ І ЛЬВІВСЬКИХ ЮРИСТІВ, ЯКІ ХОТІЛИ ЦІДНЯТИ ПИТАННЯ ПРО КОЛОНІАЛЬНІ ГНІТ НА УКРАЇНІ.

Нью-Йорк. — Генеральний секретаріат за кордонних справ Української Головної Визвольної Ради (УГВР) переслав до української й англійської преси одержаний з України і поширений там у відписах і фотокопіях та пересланий для використання за кордон документ „З приводу процесу над Погруджальським“, який висвітлює перебіг підпалу й пожежі Державної Публічної бібліотеки АН УССР в травні 1964 р. В документі висвітлене водночас широке тло екстермінаційної політики Москви у відношенні до України й подано нові невідомі досі факти советського терору проти українських громадянських і культурних діячів, як також обурливі факти нищення пам'яток української культури й історії. Пересплаючи цей документ для лікві-

ристання в пресі, Генеральний секретаріат ЗС УГВР інформус додатково, що він вилі в жовтні минулого року меморіал до комісії прав людини при Об'єднаних Націях про факти поділу в документі і висловлює бажання, щоб українські політичні і громадські репрезентативи звернулися листами до зазначеної комісії ОН з проханням розглянути наявні порушення прав людини і народів советських режимом. Адреса комісії: Commission on Human Rights, United Nations Economic and Social Council, United Nations Organization, New York, N.Y.

Одержаний з України документ надрукований в сьогоднішньому числі „Свободи“ на 2-й і 3-й сторінках в цілком точному відписі з оригіналу, без ніяких мовних чи й правописних змін.

Президія УНО Канади закликає припинити полеміку в справі становища КУК щодо контактів з Україною

Вінніпег. — Офіційний орган Українського Національного об'єднання Канади „Новий Шлях“ опублікував у числі з 27 лютого ц. р. заяву Президії УНО такого змісту: „Погодження становища Президії Комітету Українців Канади в справі контактів з Україною викликало на сторінках частини української преси палку дискусію й гостру полеміку, яка в нічому не сприяє консолідації українських сил — саме тепер так потрібної, з уваги на те, що пономі УНО Канади відбулись розмови найвищих керівників...“

нашого громадянського життя в Канаді з привітністю Президії КУК — о. д-ра В. Кушніра й шукали за розв'язкою ситуації, в якій опинилися наші співвітчизники в Канаді під час цього пору. Ми віримо, що по лінії домовленості тієї наради зможемо спільними зусиллями розв'язати ряд складних питань нашого життя. В тому повинна солідаризуватися й українська преса та держава, щоб будувати громадське життя на основі взаємодопомоги й співпраці. Наші пресові органи повинні повністю підпорядковуватися розуму й совісті.

Цією виграною УСК завадіфкувався до наступного круга гор за чашу футбольного чемпіона ЗДА.

„Чорноморська Січ в Нью-Йорку відбула товаришський футбольний матч з Мадридським СК на виїзді в Нью-Бронксвіку. Січовики перемогли господарів вислідом 4:3 (2:2). Стрільцями воріт для „Січ“ були: Сольчаник 2, Хрошевський і Несторенко.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

НАУКОВА ПРАЦЯ ПРО УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІ

Бразилія. — Як подає тижневик „Хлібороб“, Бразилійський Науковий інститут бібліографії й документації опублікував першу частину докторської праці Оксани Богушенко, п. н. „Українська колонізація в Естаді Парана“. Авторка закінчила філософський факультет парнаського університету і тепер працює в державному Секретаріаті освіти і культури пров. Парана в ділянці дослідів історичних цінностей.

КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В АКРОНІ КОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Акрон, Огайо. — У програмі вечірніх курсів у міському університеті в Акроні, Огайо, у весняному семестрі 1965 р. буде продовжуватися курс історії України, що його веде професор Теодор Мацьків. Викади почалися 9 лютого і будуть відбудуватися кожного вівторка від 7:15 до 8:45 вечері.

В осінньому семестрі 1964-го Мацьків викладав історію України 18 сторіччя. Курс відвідувало 16 студентів, в тому й деякі старші громадяни. В цьому семестрі д-р Т. Мацьків буде викладати про історичний розвиток українського політичного та культурного життя в складі російської та австроугорської держав.

ПОЕТ ТРОХІМ ПАСИЧНИЙ ЗАНЕДУЖАВ

Вунсакег, Р. А. — Відомий український поет і педагог проф. Трохим Пасичний, автор виданої в двох частинах поеми „Кості Гордієнко“ та поеми „По вільній Україні“, важко занедужав і перебуває тепер в лікарні в Провіденсі. Є деяка можливість, що він мусить переїхати важку операцію.

Л. МОЛОДОЖАННІЙ ВІДВАС ПОДОРОЖ ПО ЄВРОПІ

Париж. — Скульптор Л. Молодожанний (Лео Мол), автор проекту пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні відбуває тепер із своєю дружиною велику подорож по різ-

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

УКРАЇНСЬКА НАФТА — У ВСІ КІНЦІ

„Молоді України“ 7 лютого ц. р. устали старшого інженера нафтопроту А. Адамова свідаться, що на Львівщині — багато технічних новин.

Тепер — каже він — усе в нас так автоматизоване, що цюсть лише одного руху диктатора, який перебуває за тисячі миль від станції, і нафта тече у всі кінці.

КОРМ ПОСЯТЬ НА КОРОМИСЛАХ

Дівчата із села Мізківськ Хутори, Вінницького району, доглядають на свинофермі по 2,000 — 2,500 свиней. Але „механізація“ годівлі — як розповідає Ганна Гончар 9 лютого ц. р. у „Молоді України“ — на плечах дівчат, тобто вони мусять носити корм відрами на коромислах.

МОСКАЛІ ЛЮБЛЯТЬ ЛУГАНСЬКІ ЦУКОРКИ

Жінка з великим пакунком на Луганському дворі. Вона пояснює свої знайомі, яку там зустріла: — В Москву їду... І беру цукорки. Всі там, у Москві, люблять луганські цукорки. („Робоча Газета“ ч. 31).

БІЛЬШЕ ПОТУ

Ставлення України. — вимагає партійний часопис москвської мовою „Робоча Газета“ з 16 лютого ц. р. — повинні — 1965 році збільшити витоп чаууну більше, ніж

них країнах Європи. Він побував уже в Осло, Стокгольмі, Копенгагені, Мюнхені, Венеції, Равені та Римі і з початком лютого прибув до Парижу, звідки влітає до Ванс у південній Франції, щоб там познайомитися з відомим українським мистцем Грищенком. Під час відвідин у Грищенка Л. Молодожанний вичінає його погруддя.

ГОТУЄТЬСЯ ВИДАННЯ АЛЬМАНАХУ ПРО УКРАЇНСЬКУ ПІСНЮ, ТАНЦІ І ТЕАТР В КАНАДІ

Вінніпег. — Відомий український театральний діяч Пилип Остапчук з Торонта працює над збиранням і приготуванням до друку Збірника Альманаху про „Українську пісню — танці — театр у Канаді за 1892-1967 р.“, себто до періоду 75 років українського історичного поселення в Канаді. Для збирання матеріалів до цього Альманаху П. Остапчук відбудує 28-місячну подорож по Західній Канаді — від Монреалю по Ванкувер. Альманах має би бути виданий друком ще до кінця цього року.

В СКРЕНТОНІ ПОМЕР Д-Р І. КУЛЬЧИНСЬКИЙ

Скрентон, Па. — В неділю 21 лютого помер тут на 87-му році життя видатний діяч Українського Робітничого Союзу д-р Кульчицький, основник і перший президент конвенції УРСююзу в Скрентоні, як також співзасновник Горизонтального Клубу в Скрентоні. Народжений 1882 р. в Самбірщині, Західній Україні, д-р І. Кульчицький приїхав до ЗДА 19-річним хлопцем, закінчив медичні студії і в 1910 р. відкрив свою канцелярію в Батлері, Па., і потім у Скрентоні. Покійний залишив трьох синів лікаря.

ПРИЧИНА СМЕРТІ ПРОФ. Ю. СТУДИНСЬКОГО НЕЗ'ЯСОВАНА

У зв'язку з повідомленням про смерть проф. Юрія Студинського, надрукованим у „Свободі“ з 27-го лютого ц. р., з Мюнхену одержано в останній хвилині телеграму, що помер проф. Студинський в невиснажених обставинах і що в справі його смерті відбувається слідство.

І. ЛЬОН — ЗА КОРДОН

Льоняр Калуського району Івано-Франківської області, — повідомляє 10 лютого ц. р. „Радянська Україна“ — „схвалили заклик москвичів і вирішили виробити правдолюбів високої якості...“

„ТРОЯНДА“ ЧИ „КОСМІЧЕСЬКА“?

Робітниця Київської трикотажної фабрики ч. 2 зажадала змінити назву фабрики на „Троянда“. Чому? Бо троянда — символ краси. Але доволка цього знялася ціла буря. Москвалі на спілку з малоросами домагалися російської назви — „Космічеська“. („Рабочая Газета“ з 9 лютого ц. р.).

ДО РАНКУ ХЛІБ ЗАМЕРЗАЄ

До харчової крамниці ч. 39, — пише з Полтави 16 лютого ц. р. кореспондент „Рабочої Газети“ Г. Ломоносов, — привозять печений хліб учнів. Приміщення не опалюють, і до ранку хліб замерзає, псується.

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Address: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Незмінний комунізм

У "Рідерс Дайджесті" за березень цього року придатно промову демократичного сенатора Томаса Доджа з Коннектикуту на конференції губернаторів у Маммі з грудня минулого року, присвяченій справам холодної війни. У тій промові названий сенатор, один із найвідважніших членів не-примирливого становища супроти комуністичних законів та місцевих, докладає фактами з 20-річного післявоєнного часу, що Советський Союз ні на мить не припинив свого походу на "утроблення" світу і що співіснування із СССР — це абсурд. На споріднену тему промовляв минулого тижня на Сенатській Комісії для закордонних справ проф. Леа Добрянський, як фахівець — економіст, у ході розгляду тієї Комісією американської законорної, торговельної політики. Він звернув увагу на те, що Совети дивляться на торговлю з війсьними країнами, як один із засобів своєї глобальної імперіалістичної політики, і тому Захід, зокрема Америка, повинні в інтересі самозбереження вимагати щонайменше політичних концесій від Москви й інших комуністичних країн взаїмну за постачання їм своїх товарів та утримання кредитів. Можливо, серед міжнародних лібералів і прихильників співіснування політики твердження, що "комуністи змінилися" — не чуже й нам, українцям. Віра в те, що "більшовики змінилися" продуктувала сотням українських діячів у Галичині й на Волині залишитися на місцях, коли советські війська йшли "визволяти" — і заплатили за це ціну життям. Можливо, що колись, в далекому майбутньому, під впливом нових світових катаклізмів, виправдається теорія Тойнбі про те, що комунізм, — як колись християнство чи магометанізм — утратить своє агресивне нищильне вістря. Але якщо навіть так станеться — то це музика дуже далекого майбутнього, узалежнена від нових процесів, що потягнуться світом. Покищо не видно ані найменших ознак зміни суті комунізму. Покищо маємо діло тільки із змішаними тактичними засобами советського режиму в його внутрішній і закордонній політиці. Тому всі рецепти ідеалістів і звеличальників миру за всяку ціну, які пропагують, наприклад, переговори з комуністами задля замирення у В'єтнамі, — це самообман. Було б катастрофою для ЗДА і всього світу, коли б мир і лад у світі базувалися на угодах з Москвою і Пейпінгом.

Імперіалізм сателітів

Ще в липні 1964-го року, після того, як Пейпінг виступив з вимогою ревізії советсько-китайських кордонів, піднявши голову деякі із советських сателітів і почали добиватися ревізії накинених їм Москвою односторонніх кордонів. Перша виступила з домаганнями в цьому напрямку сателітна Румунія, як пак т. зв. Румунська Народна Республіка. Румунський комуністичний уряд зразу ж таки, ще влітку 1964-го року мав вислати до Москви прем'єра Маврера, щоб він домагався ревізії румунсько-советських кордонів, конкретно — приєднання до Румунії частини Буковини і Басарабії, щоб були інкорпоровані в склад СССР у 1944 році, під кінець війни. Для підкріплення румунських претензій Маврер приїхав з вислідом досліджень румунського історика проф. Огтеа, скомпанованих ним спільно із польським спеціалістом в цій ділянці проф. Шваном, який у виданні в 1964 році в Букаресті праці доводить, що навіть творець й ідеолог комунізму Карл Маркс ще в 1860 році обстоював права Румунії на Басарабію й Буковину. Якщо повідомлення про місію і домагання Маврера відповідають правді, а на це є багато даних і в політиці довоєнної Румунії і в тенденціях її теперішнього комуністичного режиму, то світ, а зокрема український народ, створює сьогодні знову перед новим вильом румунського імперіалізму у відношенні до України. Забрані Советами в 1944 році частини румунської території це історично й етнографічно українські землі, які були окуповані румунами після першої світової війни. Відбравши їх від Румунії, імперіалістична Москва не повернула їх в цілості Україні: тільки українську частину Буковини включено формально в склад УССР, а українську у своїй більшості Басарабію включено в границі Молдавської ССР, за винятком узбережжя Чорного моря аж по Дунай, яке "великодушнo" віддано Українській ССР. За кою відповіддю зустрілися румунські комуністи у Москві — невідомо. Але не виключено, що Москва дала їм деякі обіцянки, і що вона поза плечима українського народу почне незабаром продавати ці українські землі за такі чи інші концесії чи просто з метою затримати Румунію між своїми сателітами. Рахувати на те, що проти таких посягань і торгів залотестують намісничий уряд УССР або ЦК КПУ — не має ніяких підстав. Але одностайним фронтом проти будь-яких спроб в тому напрямку мусить стати українська еміграція у вільному світі. Україна не має чого віддавати Румунії, вона може тільки домагатися з повним правом того, чого їй не повернено ще й досі — українських частин Басарабії.

К. Круський
ЕКСТРЕМІСТИ?

Перед виборами президента ЗДА появилася в пресі серія статей з оглядом діяльності крайньо-правих елементів американської спільноти, т. зв. екстремістів. Для вдумливого читача ті огляди відразу видавалися необ'єктивними та односторонніми — в основному скерованими проти республіканців. Це підтверджував факт, що давніше подібних оглядів про крайньо-праві елементи в пресі не було, хоч "екстремісти" в Америці не переводилися. Огляд крайньо-лівих подавали консервативні кола в своїй пресі, однак ті огляди не доходили до широких мас, бо преса у великій більшості опанована колами, які подекуди скоріше знаходять спільну мову з прихильниками "далеких лівих", як з консервативними або "далекими правими" колами. Політика, — це дуже склад-

УКРАЇНА ОБВИНУВАЧУЄ
ДОКУМЕНТ ПОШИРЮЮТЬ НА УКРАЇНІ І ПЕРЕДАЮТЬ ЗА КОРДОН

24-го травня 1964-го року стався в Києві, "столиці" України, подія, подібна до якої мало знає історія світової культури: була підпалена і згоріла найбільша українська бібліотека — Київська Публічна бібліотека Академії Наук УРСР. Як може згоріти в середині XX ст. найбільша наукова бібліотека, та ще й у центрі столичного міста? Адже зараз протиопозиційна техніка стоїть так високо, що значні пожежі в містах майже виключені, а якщо бувають, то їх швидко ліквідують. Адже в сучасних бібліотеках світу справа поставлена так, що жоден документ не згорить, не те, що всі фонди. І світова культура за останні століття не знала випадку, щоб у Лондоні чи Парижі, Стокгольмі чи Москві (після 1812 р.) згоріла національна бібліотека. А от найбільша українська бібліотека була спалена в 1964 році — в епоху космосу, атому, кібернетики. Більше того: численний натовп людей, зібраний голосом мовчазної тривоги до місця страшного злочину, був свідком того, як мляво поспушувалися протиопозиційні роботи. Протягом двох годин їх взагалі не можливо було почати, бо в усьому цьому районі не було води: не працював водогін. Пожежа була ліквідована тільки на третій день, коли вже вогоріла дощенту весь український відділ. Згоріла частина українська, в тому числі стародрук, рідкісні книжки, рукописи, архівні (наприклад, архів Б. Гринченка, архів "Київської Старини", архів Центральної Ради та інші). Частина з цих архівів не була навіть описана і розібрана, так що ніхто не знає, що там було і що згоріло. Вони назавжди втрачені для історії. Згоріли також спеціальні фонди українські, які до 1932 року збиралися за вказівкою М. Скрипника, а потім, після усеення Скрипника, були "заєкренчені", як і вся українська історія. Згоріла картотека, так що неможливо навіть відкрити реєстр книжок, які знищені. На суді називалася цифра 600 000 томів. Можна уявити скільки їх згоріло насправді! Отже згоріла частина української історії, частина української культури. Назавжди втрачені величезні духовні скарби. Тисячми і мільйонами людей, поколінням молоді відірвані шляхи до багатьох духовних Ажерел, до книжок і документів, одні з яких згинули назавжди, а інші може ще десь існують у дублюкатах, але неприступні читачеві. Тепер навіть у Києві уже немає де по-справжньому працювати науковцям, аспірантам, студентам, особливо якщо їх цікавить минула Україна. Як могла статися ця неймовірна трагедія? Чому? За якими умов? Чимі руками і в який спосіб це робилося? За якою метою? Відповідь на ці питання мав дати процес над людьми, яка була спіймана на місці злочину — працівником бібліотеки Погужальським. Процес проходив наприкінці серпня цього року в Києві, в невеличкому залі народного суду по Володарській вулиці. Однак з самого початку процес набрав дуже дивного характеру. Старано обходилося все, що хоч якось могло нагадати про політичний характер злочину, про його спрямованість проти української культури. Зате всі: прокурор, суддя, захисники, сам підсудний і заздалегідь підготовлені свідки — наперобі протиопозиційна техніка стоїть так високо, що значні пожежі в містах майже виключені, а якщо бувають, то їх швидко ліквідують. Адже в сучасних бібліотеках світу справа поставлена так, що жоден документ не згорить, не те, що всі фонди. І світова культура за останні століття не знала випадку, щоб у Лондоні чи Парижі, Стокгольмі чи Москві (після 1812 р.) згоріла національна бібліотека. А от найбільша українська бібліотека була спалена в 1964 році — в епоху космосу, атому, кібернетики. Сам підсудний розчулено розповідав про те, що коли брав і підпалював книжки, то бачив перед собою не книжки, а фізіономію ненависного директора. У заключному слові він навіть прочитав патрістичну го вірша, який починався словами: "Прости мене, родино, прости, страна родная". Погужальський — казенний патріот. Він писав вірші, де хвалив Хрущова, а потім спалив бібліотеку. На процесі почував себе героєм, і по всьому йому було видно: знає, що багато йому не дадуть. І справді, присудили йому до десяти років позбавлення волі... "Гуманні" радянські закони на цей раз виявили співчуття до сентиментальних пригод "морально ушкодженій людині". Людина, додам, яка закінчила два вузи і університет марксизму-ленізму (!) і дуже добре знала, що і для чого вона робить. Звичайно, від того, що Погужальський присудили 6 ро розстрілу, бібліотека не повернулася б. Але виникає кілька логічних питань. Чому ні словом не згадували про магнійові стрічки та фосфорні шапки? Адже пожежу було гасити важко. Це пояснюється тим, що палі обкидали книжки магнійовими стрічками та фосфорними шапками. На суді про це — ні слова. А Погужальський з готовністю попенно, що він зробив за допомогою коробки сірників. Як міг у бібліотеці, де КГБ цікавиться навіть читачами, протягом десяти років працювати такий сумнівний тип, як Погужальський? Чому не поставило питання про те, що в найбільшій бібліотеці республіки зовсім не існувало ніякого протиопозиційного захисту? В той час, як сучасні бібліотеки, наприклад бібліотека ім. Салтикова-Щедріна в Ленінграді, обладнані так, що за допомогою автоматичної системи всяке вогнище буде зліквідоване зразу ж (інженери, відвіди і т. п.) Чому цінні архівні документи зберігалися не в сейфах, а навалом? Чому відомо вже всьому світові трагедію української культури, а в Україні жодного суду з приводу цієї трагедії? Чому жодного суду з приводу цієї трагедії? Чому жодного суду з приводу цієї трагедії?

НА ТЕМІ ДНЯ
Крізь густе сито

Цим разом дісталось критиці. Партийний офіційно "Правда" дав критикам стусана за "ідейно-лінійний рівень" критики, за "відсутність партійної принциповості" в оцінці нових творів. Облизалися небораки з "Літературної України" та й собі "давай місити недо-битки". Одних критиків б'ють за те, що "лікають від сучасності і заглиблюються в історію літератури"; інших — за те, що "заражені групуваннями, розглаголюють твори з позицій прихильності"; а всі разом за те, що не помічають "ідейно-шкідливих творів". Найбільше "гріхів" у лівих критиків, бо вони не вдарили своєчасно на сполох, і видавничтво "Каменяр" останнім часом випускає багато "посередніх", а то й "поганих" книжок. Під словами "посередніх" і "поганих", ясна річ, розуміється твори, що не йдуть у ногу із вимогами партії. А що вже до Івана Дзюби, критика, який написав книжку "Сумнітливості художнього дослід", то йому просто пришили, "хвіст ідейні засади". "Провина Івана Дзюби полягає в тому, що він, аналізуючи роман Ю. Мушкетика "Крала крові", обстоює незалежність любови від успішності". Здійнявся галас! На Івана Дзюбу накинувся насамперед якийсь Л. Санов, як видно, партійний відповідник Москви, а за ним і земляки: Д. Колиця, С. Крижанівський, В. Іваненко, В. Козаченко... Як це, мовляв, так? Як може людина бути вільною від суспільства? Ніколи такого не було і не буде! Отже, ніякої "вільності" на Україні нема. Все загнужується, усе скеровується партійними військами, щоб, буває, ніхто не звернув із шляху, вказаного Москвою. Для цього мобілізують передусім критиків, цензорів. Ці літературні наглядачі мають не лише пересіяти крізь густе сито письменницької творчості, а ще й в зародку вирівнювати бруківку, з яких могли б вирости свічі паростки. П. Панасенко

Ісського народу суд звів до рівня чергової пригоди багатоження Погужальського? Чому так пильно наглядав суддя, щоб у залі суду ніхто не вів ніяких записів ("що ви там пишете?", "де ви працюєте?" і т. п.). І, нарешті, головне, якщо паліс було байдуже, що паліти, то чому він палив саме український відділ, а не, скажемо, відділ марксизму-ленізму, де він працював? Чому 7 семи поверхів бібліотеки згоріли тільки один — саме той, куди загляли українську книгу. Чому сам замазував цей факт фразами про "пошквдження російської та (!) української літератури"? Чи та інші подібні питання (а їх може бути багато!) на суді не поставали. Та й якщо вони могли поставати, коли процесом займався безпосередньо КГБ, яке навіть свідків попередньо "обробляло", а (Закінчення на стор. 3-й)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЛУТАННА ПОГЛЯДІВ
Я одержую 12 газет, 3 журнали та 4 бюлетені — це понад 5 фунтів друкованого слова; це приблизно вісім послань на ту саму річ. І мені, читачеві, треба в тих речах-поглядах розібратися та зробити якісь висновки. Але як? Йдеться про останній "журнальний бій" — зустріч. Всі газети і журнали відкид зустрічів рибий. Скелетик читачів, потирають руки та хихикають: "Пікаво, хто кого покладе на лопатки?" Я читаю про цей бій роз'яснюваний фронт і думаю: хто його покладе, хто ним керує і коли він скінчиться? Дехто виразно показує пальцем на Москву. Тоді хто ж ми такі? Політичні волю, культурні діячі чи маса, з якої треба зробити демократичну (не димо...), культурну людину? Очевидно, наше народне горе в тому, що ми не маємо державного досвіду. Не навчилися далекосяжно думати, роздумувати. Наша стратегія, тактика, методи праці у визвольній справі дорівнюють хуторянській громаді, що ставити прогнози — чи буде сьогодні дощ, чи ні. Є горстка людей, що самотужки намагаються тягнути цей важкий громадський віз, та стіхія гальмує колеса. Хтось мудрий сказав: коли б ви знали, чого не знаєте, то ви б те мали, чого не маєте! Дискусія і дискусанти? На перший погляд вони двотакти: проти зустрічі та за зустріч. Всі ці газетні голоси в віртуальному складі до окремих тек, щоб у вечір робити над ними "овертайми". Та виявилось, що теми для цього несприятливі, бо розбіжностей далеко більше. Прийшлося закласти картотеку, в якій з усього кількох газетних поглядів з різних натяжків, компромісів та категоричних: "Ми проти визнання УССР за український уряд", "Ми проти культурбуну", "Ми в стані війни з Москвою і не маємо права зустрічатися з її агентами", "Хто зустрічається з підсудними туристами — той юда!" і т. д. Проти цих гасел я не маю жадного застереження. Але я в жадній газеті не зустрічав, щоб хтось визнавав т. зв. уряд УССР за український. Ніхто ніде не сказав, що культурбун ми мусимо визнати чи підтримувати. Це від нас не залежить і в цій справі ми безголосі. Є ще газетні голоси й такого характеру: русофілі, зміновіковці, зрадники, запорожці, безхребетні та хворі. Цей "словник" можна продовжувати без кінця. Нам здається, що він краче надається для сатири та гумору. Щождо газетних голосів, які пропонують зустрічатися з українськими туристами, то вони перегукуються в один голос: зустрічатися, говорити, впливати і переконувати. Тут треба шукати рації. Говорити і впливати — це не те саме, що визнавати. Тут свідомо переплутано погляди. Туристи безбродький й голі, як сухий стовбур. У нас арсенал зброї: нищення українців Москвою, голод, терор, убийства, русифікація і т. д. У нас загрозі комунізму, виголошені перед їхніми виборами, і наводять їхні гадки на цю справу, висловлені під час їхнього урядування. На 80-й сторінці автор каже: "Промова през. Кеннеді була повна суверенітету". Він висмавав як "фанатиків" тих, хто говорив: "Мірові конференції не влаштують нас". Він також глузував з тих людей, які заявляли, що російське панування на сході Європи є "наслідком Ялти", а втрата Китаю — наслідком "зради на високих ставніках". Однак, 13 років перед тим Діан Кеннеді виступив з промовою, якій "Восток Глоб" присвятив статтю під наголовком "Кеннеді каже, що Рузвельт продав Польщу червоному". А через рік після той промови Кеннеді заявив про втрату Китаю: "Те, що наші воляки здобули, наші дипломати і президент прогалили". Як мотло до розділу "Ріст світового комунізму", автор цитує слова Френкліна Д. Рузвелта: "Я не вірю в комунізм більше від вас, але не бачу нічого злого в комуністах нашої країни. Кілька моїх найкращих приятелів є комуністами".

Не диво, що тоді комуністи в Америці були такими сильними й популярними, Руля Інституту Вазамин з Паціфізму у виданні 600 мільйонів китайців під комуністичне панування це така була зрада американського народу, який тепер виставлений на загрозі агресії з боку червоного Китаю. Навіть читачеві, який свідомий того, що в політиці "одне говорить, а щось інше думається", зібрані Стормером факти переконують. Читач разом з автором запитує: в ім'я чого Америка допомагає Москві своїми інженерами і матеріалом, будувала в СССР наймодерніший завод, визнала комуністичний уряд, дала 11 мільйонів "лендліз" під час другої світової війни, вже за Хрущова продавала більшовикам шматочки і т. д. Чи на те, щоб комунізм поборонив свободу в цілому світі? Факти про те, що і для ког працював в ЮНЕСКО, дають також відповідь на одностайного слова Френкліна Д. Рузвелта: "Я не вірю в комунізм більше від вас, але не бачу нічого злого в комуністах нашої країни. Кілька моїх найкращих приятелів є комуністами".

Я справді пишу вже 2 том, але не "Історію Української Католицької Церкви", а "Історію християнства в Україні". Перший том (до 800 стор.) уже закінчений друком і вийде як черговий том "Праці Українського Католицького Університету в Римі", недавно заснованого Його Блаженством Йосифом Сліпим. Кошти друку погодився ласкаво покрити Його Блаженство.

ПРО НАЗВУ "КОНЦЕНТРАЦІЙНИЙ ТАБІР"
Не знаю, про яку "фальшивку" в "Свободі" з 18-го лютого ч. р. пише п. М. Млаковий у своїй листі до Редакції, бо — скажіть мені — того першого листа його не надруковано. Але зовсім не розумію, чому він так гнівається, що "Свобода" "настирливо вживає терміну советських концентраційних таборів". Така постанова — пише він — чести "Свободі" не приносить (!?). При чийій нагоді розпралляється п. Млаковий з редакцією, зокрема т. зв. "фахівець від радянської преси" (!?), і щокауде, що того редактора свого часу не запакували більшовики до котрогогось концентраційного табору, бо тоді, мовляв, добре знав би належну їм назву? Назви (а не терміни!) "концетраційний табір", "концетраційний табір", "концетраційний табір" — уживає в пресі вільного світу, а також в усьому українській пресі на еміграції. Десь у 1944, здається, році, українські націоналісти, не порадившись з п. Млаковим, видали велику "Малу концетраційний" таборів в СС-СР". Під цією назвою вийшов ряд антикомуністичних публікацій. Відома Комісія Керстена, що досліджувала більшовицьку практику, уживала цієї назви. І цю назву прикладається однаково як до більшовицької московської, так і до гітлерівських катівень. Звичайно, в окреслюванні цього діяльського винаходу 20-го століття окремі письменники та публіцисти вживали й інших назв: "мільні смерті", "фабрики смерті" та ін. Називають їх і "таборами невольничої праці", як, зокрема, назвав сенатор Еверетт Дірксен у своїй резолюції на 47-мі роковини проголошення державної незалежності України. Слово "пекло" має також багато синонімів, а зокрема такі, здавалось б, невинні, як "підземне царство", "царство тьми", а проте від цього не перестав воно бути пеклом. М. Парацук

СВОБОДА
Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25—Jersey City & Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly 65¢.

Пачавши від лютого 1964 р., який за кількадесят років овоццю книжку видавали по дватри рази місячно накладом 100-200 тисяч примірників. У липні видано її один мільйон, а в серпні мільйон шістсот тисяч примірників, так що протягом семи місяців вийшло її майже три з половиною мільйони примірників. На обкладинці книжки сказано, що це — обережна копія фактів із сотень конгресових і сенатських свідчень про комунізм та з десятка авторитетних книжок про комуністично-соціалістичну конспірацію, що має своєю ціллю поневолювати Америку. І справді, майже на кожній сторінці наведено тут цитати з доповідей конгресових і сенатських комісій, які образово представляють стан комуністичної інфільтрації в Америці в роках 1940-50. Преса, видавничтво, робітничі спілки, школа, сектантські церкви, державні інституції були об'єктом підірвної роботи комуністів і прокомуністів. Алджер Гіс, Діан Стюард Сервіс, Віленд, Курі та багато інших людей, що займали високі державні становища, це не окремі випадки, а продукт послідовно-підірвального руху.

ліку пошану до вас і до ваших борців тому, що ви йдете в дусі Джорджа Вашингтона" (ст. 52). Герберт Меттис, репортер "Нью Йорк Таймсу" порівнював Кастра з Абрагамом Лінкольном, Американський амбасадор на Кубі доносив Державному Департаменту про те, що Кастро — комуніст. За це, на домагання прокомуністичної Віленди, який має великий вплив в тому Департаменті, Гарднера звільнили. Навіть Ніксон не міг переконати през. Айтзенгавера, що Кастро — комуніст. Промовляючи в Пенсильванському університеті, Діан Ракс порівнював Мао Тсе-тунга з Джорджем Вашингтоном і заявляв, що китаїська революція не змагає до диктатури. Минулого року американська преса глузувала з екстремістів, мовляв, вони закладають зраду американським президентам. Пригадую, що українська преса також повторювала це за американським пресою. Діан А. Стормер не закидає президентам зради. Він тільки вияснює, які осяги з котрих президентів владою комуністам зробити. Він цитує слова президентів про

Пост! напад на пам'ятник Шевченкові, чому "Лайф" і "Тайм" зігнорували відкриття цього пам'ятника. Читач Довідкується про неймовірні речі, як то дотації з фонду Діан Рокфеллера і Форда йшли на поширення комуністичної пропаганди під різними гуманітарними видами. Коли я хотів позичити цю книжку в публічній бібліотеці, то помічник бібліотекаря, мабуть студент, сказав мені, що її нема бо, мовляв, Діан Стормер пов'язаний з "Бирч Соміті". А коли я запитав, чому в бібліотеці з книжки Маркса, Леніна, Сталіна та інших, то він сказав, що відповідь на це питання може дати мені керівник відділу бібліотеки. Треба ствердити й те, що не тільки Стормер, але також інші консервативні автори, яких доводилось мені читати, недостатньо обізнані з питанням поневолення народів Советського Союзу. В їхніх книжках подекуди пекуче є бравурне аргументування, які зміцнюють бачення іх праці. Так ось на ст. 49-й своєї книжки Стормер пише: "Хрущовський марксизм" (Закінчення на сторінці 6-й)

УКРАЇНА ОБВИНУВАЧУЄ

Засідання вчора, стор. 2-3

Від працівників бібліотеки брали підписку, що вони не будуть "боліти лінійше".

І все таки дещо на процесі виявилось. Наприклад, що протягом багатьох років з українських бібліотек масово вивозяться і знищуються книжки. Це говорив на свій захист Погружальський: мовляв, не такій я вже злодій, і до мене книжки нищили в організованому порядку. Це була, так би мовити, юридична контратака Погружальського. На це суд знайшов таку відповідь: книжки нищилися в організованій підставі, бо існує закон розпорядження про ліквідацію "ідейно і науково устарілих книг". Цитатися: за що ж засудили бідного Погружальського? Аж не винуватого - навсього ширше за собою вивчаючи формулу: І чі не це мав на увазі обраний палі, коли в прощальному віршованому монолозі говорив:

Враги культури на свободу, в тюрьму попадає тільки я.

А втім, про долю Погружальського очевидно побачили його співники і однодумці. Ми ж подумали про виставки, які з цієї справи випливають.

Вимовили голодом мільйони українців у 1933 році, закатавши крадих предствників нашої інтелігенції, думачи найменшу спробу мислити, із нас зробили покірних рабів. Віддаючи державі всі сили і плоти свої праці, ми не встигаємо подумати: хто ми? Для чого живемо? Куди нас ведуть?

Нам вже не раз плуovali в обличчя. В цьому ж році плуovali особливо нахабно. Спалдили найбільшу українську бібліотеку. Зірвали місток між нашим минулим і сучасним.

Коли ми навіть від цього плуovali не опам'ятаємося і підставимо покірно залплені очі під іший, тоді хто ж ми, як не "раби, підніжки, гравь Москви"?

Чим можна налякати український народ? Знищити його? Це було не під силу навіть Сталіну.

Пограбувати? Але ж він і так щороку віддає все, що має.

Відібрати мову? Це робиться щодня. В містах вона давно вже становить приналежність, а в селах каліється, як порепані на буряках руки колгоспників.

Знищити пам'яті культури? Зірвали найстарішу Десятинну церкву, знищили Михайлівський і Успенський собори, а зараз руйнують найстародавніші церкви по селах...

Невирище серце України живить історія. Вона народила Шевченка і тисячі національних героїв, і вони можуть знову воскреснуть в кожному юнакові і дівчині. Ось чому історію України захищали від нас і стали випалювати її "кальйонним железом".

Наші діти вивчають у школі історію російських царів та їх полководців - душителей. Про своїх предків дітям дають фальшиві поняття. Але в архівах лежать, як динаміт, книжки, факти. До них мають доступ тільки тюремники.

Проте, когось вони пекли навіть за свої замкамі.

Українські книжки спалено. Як ці книжки проходили російську і австрійську цензуру - про це ще колись напишуть дивовижну історію. Але навіть те, що міг стерпіти бідний монархічний шовінізм, не міг стерпіти червоний. Він казався від люті, що колись ці книжки можуть вирватися на волю. Вони витримали сталінської терор, витримали гітлерівську окупацію. Потім їх стали вивозити на макулатуру як "ідейно устарілих". На одному з семи поверхів в будинку бібліотеки вони придушилися на дерев'яних полицях і чекали далішої "чистки". Вони валилися, рвуться, гниють мільйонами, на купі звалюються по монастирях. Але російський черносотенний рух нетерпимий, він не хоче чекати, він воєнничий!

Українці! Чи знаєте, що вам спалено? Вам спалено частку розуму і душі. Не тієї, яку сталінський терор задушував, залповою і загальною, а тієї, що мала жити в наших дітях і внуках. Вони спалили храм, де відроджується душа. Російський великодержавний шовінізм, як і антисемітизм, давно реабілітований в колоніальній імперії, яку називають СРСР. Наступ веде до широким фронтом, і не тільки на Україні, а й на Білорусі, Прибалтиці, Закавказзі, Середню Азію, наступати не лише офіційно, а й отак, як Погружальський та ті, що стоять за його спиною. Пожежі національних бібліотек в Туркменії (Ашхабад) та Узбекистані (Самарканд) - хіба це не кидки одного черносотенного лаяцюга?!

Шовінізм є скрізь - на керівних посадах і в секретних розпорядженнях, але про нього не можна згадати словом, ніби його не існує. Зате на кожному роздоріжжі кричать про "український буржуазний націоналізм". Шовінізм нас душить, а ви, клантєст його інтернаціональному мундиру. Він глузує з вас, а ви клантєстесь в любові до "великого російського народу".

Шовінізм всемогутній, бо че в себе за спиною офіційну підтримку. Оч наших пошловочавчєх людей, що розуміють велику трагедію України, є державними злочинцями. Але ми не побоялися б поставити свої підписи під написанням, який нас судили публічним судом і покарали так, як Погружальського за знищення української академічної бібліотеки. Але ж ми живемо з вами в країні, де за слова правди людей нищать по-злочинськи, без суду.

Хіба не вчинили кілька років тому дику розправу над групою київських та львівських юристів, що хотіли у Верховній Раді та в ООН підняти питання про колоніальні гніт на Україні, про ігнорування навіть куди сталінських конституцій? Тасмийний "суд" і розстріл - ось відповідь на спробу підняти голос за права укрмленой нації. А щоб про це не дізналися нацистки, всі матеріали дізнання і суду були знищені...

А в цей час, коли творяться діла, яким могли б позачити середньовічні інквізитори, верховній балакує з усіх трибун розпинається, що у нас немає політичних в'язнів, що "диктатура пролетаріату" переросла в загальнонародну демократичну державу. Якщо з'явля в роті і таміше знищення політичних противників - демократія, то що ж тоді фашизм?

Показаний той факт, що бібліотека була підпалена 24-го травня в час Шевченківських свят. Це надало події особливого зловісного характеру. Може не всі знають, як багато робилося протягом 1963-1964 рр. для того, щоб у цих святкуваннях не було нічого Шевченківського. Зовні Тараса ніби вшавляють. Бо що ж інакше робити з ним? Але насправді йде велика війна за Шевченка. Його найбільші політичні поеми ("Осія глава ХХ", "І мертвим і живим...", "Розрита могила" та ін.) замовчуються. Є спеціальна записка суворого наглядати за Шевченківськими концертами й вечорами, щоб вони проходили на рівні гола, а то, не дай Боже, сплине щире слово Кобзаря, пробудить у когось думку про Україну, про нашу, не свою землю!

Але скільки в журналах і газетах було цензурного знято матеріалів-статей, віршів про Шевченка, в яких секоти поначили "натяки" на сучасне становище України!

Шевченка боявся цар. Боявся його й наші партійні царисти, бо не дарма, вони стягнули на гору в Кавказі на день свята хмару війська і міліції та переодягненіх кавказців. А чи були там люди? Людей впускали до Шевченківського музею по перепустках...

Але вершину всього цього були події 22-го травня в Києві. У цей день традиційно відзначався річниця перевезення Шевченкових останків з Петербурга і поховання Шевченка в Кавказі. До пам'ятки Шевченкові в Києві збираються люди, співають пісень. Так було протягом кількох років. Цього ж року на чашество, виконуючи загальний план роботи "по Шевченку", вирішили цього не допустити. Напередодні викликали в ЦК ЛКСМУ групу молоді, яку вважали ініціатором цієї справи, і сказали, що цього не можна допустити. Чому? "Тому, що подібні магіфестації - образа великого російського народу". Так до слівно і було сказано: "образу великого російського народу". Діко, але поспідовно. А потім декани і партгорі бігали по студентських аудиторіях і попереджали, що хто буде помічений біля пам'ятника Шевченкові 22-го травня, того автоматично виключать з вузу. Неймовірно? Спайте в студентів універ-

ВІДПОВІДЬ ВАЛУЄВЦЯМ ХХ СТОРІЧЧЯ

"У школі ч. 20 у Києві на учнів - у бібліотеці 16 000 томів, з них на українську класичну та совєтську літературу припадає лише 480". Або: "Заходимо да 118-ої школи. Піважають за красу в Подільському районі столиці. Тут у 17 класах навчається 700 учнів. У шкільній бібліотеці - 6136 книжок. З української класичної і сучасної літератури лише 400 книжок..."

Це - точні цитати з київської "Літературної України" з 23 жовтня минул. року. Русифікація, що й продовжує нове "партійне керівництво" у Кремлі, набрала на Україні такого розмаху, що вже навіть "Літературна Україна" не може далі позичати в сірка очей. Хіба можна миритися з тим, що на 30 000 шкіл республіки із 7 000 000 учнів дитяча книжка виходить тиражем у... 30 000 примірників? - запитує "Літературна Україна" стривоженим голом, бо, чого доброго, коли дали так іти, то й редакція опиниться без праці.

Але не обвинувачуймо "Літературну Україну", бо це найлегше робити, займавши "бобові позиції" аж за океаном. Запитаймо самі себе ми, українська мільйонна еміграція, що ми конкретно робимо, щоб це більше допомогти поновленим братам на Батьківщині?

Так, дещо вже зробили. Вийшло декілька книжок про Україну різними мовами світу, вийшов 1-й том англійської української енциклопедії, щойно опубліковано англійською мовою сумлінно написану книжку д-ра Я. Білінського "Український націоналізм і совєтська національна політика після другої світової війни". Є декілька важливих чужомовних видань АБН. В Аргентині вийшла "Історія України" проф. Д. Дорошенка еспанською мовою. Можна навести ще з десяток прикладів. Однак, цього ще дуже мало, порівнюючи з тим, як спускається українську душу ворог на Україні. До речі, й праця д-ра Я. Білінського вийшла коштом не української еміграції, а університету Рутгерса, як і декілька інших чужомовних праць українських учених.

Так перед нами на весь рід постають два великі завдання. Перед українською громадською - фонди, щоб уможливити видання книжок і далішню працю українських науковців і письменників, а перед ними - не залишати, не відкладати певних українських знавчих тем на майбутнє. Рівною мірою стосується це і української літератури для дітей та молоді - без них немає продовження національних традицій, мови, культури. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, ОПДЛ, має десять рукописів, але вони лежать "живими мерцями", бо немає фондів на видання. Те саме і Об'єднанні "Слово". Це тоді, коли ворог на Україні веліко гальмує розвиток нашого письменства, а вже видані книжки старяться не допускати до читачів. Тим часом, наприклад, для видання української дитячої літератури за кордоном не треба навіть спеціальних збірок -

ситету, пединституту, медінституту, у працівників інститутів літератури, фольклору та етнографії, державлітвидави та інших видавництва, яким дзвонили по телефону навіть секретарі ЦК ЛКСМУ, суворо попереджали про це.

І все ж увечері 22-го травня зібрався велика пам'ятника великий натовп молоді. Їх зняли на кіноплівку і тепер "тягають". Декого зняли з роботи, декого збиралися знати, поки не прийшла з Москви записка: "не роздувати справу".

Так вони бояться Шевченка, і так воюють з ним. А війна з Шевченком - це тільки частина війни з українською культурою і українським народом. Спалення українців в публічній бібліотеці - також частина цієї війни... Учтите, брати мої, думайте, читайте! - закликав Шевченко.

ДУМАЙТЕ...

Ми знаємо, що народ безсмертний, його не задушиш, не спалиш його духа. Звичайно, коли в народі є дух боротьби, Але коли немає духа - він стає мертвим. Не втаїмо себе вічною істину про безсмертя народу - його життя залежить від нашої готовності постояти за себе!

треба тільки, щоб батьки масово купували книжки для дітей та дбали, щоб наші діти їх читали. Часом і за демократії вдаються до здорового примусу, який принесе користь для всіх. Не даремно вже й уряд починає звертати увагу продцентам розкладницьких телевізійних фільмів.

Ми справедливо критикуємо московського ворога. Але ми також повинні подивитися на себе, бо одна річ - заперечувати зло лише словами-протестами, а інша і куди важливіша - заперечувати його конкретно, послідовно працюючи. Продовжувачі валуєвських "указів" в СРСР повинні відчувати, що українська еміграція це могутня сила, яка має найважчу зброю нашого віку - зброю наукову, політичну і мистецьку слова. Українські видання рідною і чужими мовами - це досягнення всієї української науки, літератури, культури, а не лише еміграційної. Коли "Літературна Газета" в Києві може лише неспівомо нарікати - то ми можемо й мусимо тут бити з усіх гармат. Науково - культурний фронт, як і фронт рідного шкільництва - повинні стати об'єктами наших найголовніших турбот і зусиль, в тому числі й економічних. Треба створити Фонд Культури, членами якого стали б усі українці у вільних краях світу. Такий український світовий фонд, що заохочував би до праці і видавав справжні праці, - був би великим реальною відсіком, рішучим ударом вільних українців по руках валуєвських ХХ століття, а в політичній аспект - відчутним українським ударом по геноцидній Москві.

В Об'єднанні Націй і ЮНЕСКО лежать десятки наших політичних петицій, пояснень і роз'яснень. Ми пояснюємо тим, кому і так все ясно. Петиції залишаються без відповіді. Але наукова чи політична українська книга - рідною чи іншою мовою, як і видатний літературний твір - їх не можна замовчати. Вони промовляють уже самим фактом своєї появи. І дії: викинути із світових бібліотек, і всени напевно знайдуть відгук у передових колах Заходу. Так наші й культура реально підтримують наші політичні заходи, які часто замовчуються. Створення Українського Світового Фонду Культури - це одна з проблем, над котрими мали б задуматися представники вільного українства на Світовому Конгресі, якого ми так довго очікуємо. Т. Шевченко ставив на сторожі колу нас слово: "Лєся Українка називала слово зброєю. Коли ми по-справжньому шануємо геніальних діячів України - не марнуємо й тієї зброї, що має силу більшу від найбільших атомних бомб - силу ідей."

(Л. С.)

"Ой, не ходи Грицю" на сумівській сцені в Шикаго

23 січня в Домі СУМА театральний гурток СУМА (режисер Людмила Боровська, мистецтвознавець Ол. Боровський) поставив відому п'єсу "Ой не ходи, Грицю". В головній ролі Марусі виступила сама режисерка, ролі Гриця виконували Микола Козачинський, ролі Хоми - Богдан Глібчук.

В цій п'єсі відгадано трійку залежить успіх як неупіх цілого лицедіяства "Ой, не ходи, Грицю". І якщо всі три чоловічі персонажі були, "на вишоті" на протязі всіх 5 дій, то п'єса була б вдала.

На жаль, М. Козачинський в ролі Гриця не дорівнював своїй партнерці, що грала Марусю.

Це особливо помітно було в 4 і 5 діях, де актор виглядав наче невдоволенням як втомлений після попередніх трьох дій. Досада глядачів збільшувалася тим, що в попередніх діях Гриць все таки був на пристойному рівні. Як ми пізніше довідалися, цей актор не здужав, але мусів грати, бо не було заступника.

Богдан Глібчук дав гру, яка більш-менш гармонізує з його скаргами, (що "провалявся" одного разу) на своє ліхвицю вроду та на батьків, що ту вроду йому дали.

Проте, треба признати, що в рішальних моментах належного драматичного звучання, звучання на межі з трагізмом, Глібчук Хома не ослягнув.

По за тим, рухи, жести, зов-

Козацький День у Шикаго

Ще був день урочистостей, що їх організувала управа станиці Українського Вільного Козацтва (УВК) ім. ген. І. Омельяновича-Павленка в неділю 8 листопада, з приводу посвячення прапору цієї відомої козацької організації. За церковною урочистістю слідував бенкет, а потім концерт.

Урочистий молебень з посвяченням прапору відбувся в соборі св. Рівноапостольного Великого князя Володимира УАПШеркви. Відправляли його шість священників: декан Шикагської округи Протопресвітер о. Ф. Білецький, капелан УВК Архипресвітер генерал хорунжий УВК о. О. Новицький, мітрофорний протодіакон о. І. Нагірняк, прот. о. І. Кристюк, о. М. Митулійський в оселуженні о. діакона Н. Ковалівського прот. о. І. Кристюк.

Співав соборний хор під орудою проф. І. Трухлого. Храм був переповнений парафіянами, прихожанами та делегаціями від комбатантських і молодіжних об'єднань з їхніми прапорами та громадських організацій.

Були присутні представники: Міжкомбатантського Комітету, Братства УСС-ів, Союзу Українських Ветеранів, Братства Карпатських Січовиків, Т-ва к. в. УПА, Братство І-ої УД УНА, Спільки Української Молоді, Об'єдн. Демокр. Молоді, Лиги Православних Молоді, Укр. Гетьманської Організації, Орг. Чотирьох Свобід України, Антибольшевистського Блоку Народів, УРДП, Укр. Народного Союзу, Укр. Робітничого Союзу, ДОБРУ-С-у, Академічного Т-ва "Запоріжжя" й "Чорномор'я" та інші.

Кінчилися чини посвячення. Всі священнослужителі, а за ними генеральна старшина УВК цілують прапор. Військовий отаман передає прапор Станіславському отаману, а той доручає його полк. А. Кушницькому.

Слідувало слово капелана УВК Архипресвітера о. О. Новицького. Він загадав про історичну славу українського козацтва у його боротьбі за віру Христову й за волю України, підкреслив велике значення відновлення у вільному світі Козацького Руху з його святими й лицарськими традиціями та пошених символів значення прапору, як емблеми єдності й вірності Богові й Україні, і побажав козацтву донести той прапор до вільного Кієва. Щирим побажанням козацької організації успіхів і розвитку її діяльності з уст декана протопр. о. Ф. Білецького та співом багатьох церковних урочистостей закінчилися. Препарний козацький прапор зробив козак Т. Бабюк у Рочестері.

Після тієї урочистості святочна громада перейшла в зал парадального будинку, де на сцені стояв удекорований

шкіляний подиум - були до речі два сцени місця.

Галина і Потап (Ірина Кліш і Павло Крутяк) - це "дублетна пара" до Марусі та Гриця. Коли перша голова пара грала на повну потужність, то гру дублетної пари можна (і слід, бо п'єса довга) зводити до мінімуму.

Зате Дарина (Ія Гікава) як Марусина подруга має п'єсі своє окреме місце і функцію, як антипод Марусі.

Дарина - це втілення жіночої відданості, глибокої, справжньої любові до свого обранця.

Сцена, коли Дарина просять Марусю "не звертати голови" Потапові, залишити його для неї, Дарини - це змислово одна з найкращих сцен у п'єсі. І Гікава глибоко вчулася в свою ролі і віддала її в руках.

Треба зазначити, що в розкритті цього важливого "козакського вузла" п'єси інші персонажі (по за Дариною) не були достатньо цілеспрямовані й яскраві.

Хочемо спитатися, що на Марусі-божевільній (5-та дія) Маруся в останній дії була така ж переконлива, як і в попередній.

Досить добре проведено групові сцени хлопців і дівчат, особливо з колядою. Прекрасні були декорації (Олександр Боровський). Зал була повністю заповнений.

А. Юрник

Свято Державності-Соборності і 50-річчя УСС-ів в Балтіморі, Мериленд

31-го січня українська громада в Балтіморі під проводом місцевого Відділу УККА, що його очолює д-р Дмитро Коструб'як, відмічувала Академію роковин Української державності і Соборності та 50-річчя виходу Українських Січових Стрільців до боротьби за волю України.

З приводу цих роковин відбулися в українських церквах Балтімору Богослужбви при численній участі вірних. Губернатор Мериленду, Т. Товс, і мейор Балтімору, Т. Мек-Келдін, проголосили день 22-го січня - Днем Української Незалежності. 22-го січня на балтіморській ратуші був вивішений український прапор.

Академія відбувалася в залі ІВКА. Почалася американським гімном, що його відграв на фортепіано учень УМІ, Богдан Булава.

Студентка Ірка Хархаліс відчитала прокламації "Дня Української Незалежності" мерилендського губернатора і балтіморського мейора - Андрія Леміша, виголосив святочну промову, в якій з'ясував історичне значення січових дів.

Промова його викликала в слухачів бадьорий настрій.

Дальша частина програми була присвячена роковинам УСС-ів, і її започаткував під проводом диригента, дир. І. Сенюти мішаний хор при УККА піснями М. Гайворонського "Гей, у лузі червона калина", Голова місцевого Відділу ОБУВА, дир. Остап Хархаліс, вів заступ на сцену одного стрільця з Останньої Сотні УСС-ів, що проживав в Балтіморі, кол.поручника Мирована Солов'я, щоб удекорувати його ювілейною підзнакою УСС-ів. Акту відзначення довершив кол. старшина УГА, о. Евстахій Веселовський, який виголосив слово про значення Легіону УСС-ів в історії України. Ювілейна відзнака була прийнята під ентузіазм публіки, після чого той же Мішаний Хор відспівав Недільський радіє, "Засяло сонце золоте".

Промовляли: Полк. УВК А. Кушницький, як заступник Генер. Осаула Візьковського відділу ген. хор. УВК В. Дяченко, інж. Ст. Куропас від Головної Управи УНСОУ, пані Уліяна Целевич від організації Визвольного Фронту, пані Катерина Баран від Об'єднаних відділів УРСОУ.

Глибокою своїми тезами й розвиненням думки про значення українського козацтва була промова генерал-хорунжий Юсефа Мандзенка.

Далі слідували привітальні промови представників українських комбатантських об'єднань, повні побратимських виявів, побажань та програмових передбачень спільної праці з УВК. Це були такі промови: інж. Ст. Голіш - голова Укр. Міжкомбатантського Комітету в Шикаго, Майор В. Рудецкий - заст. голова Головної Управи Союзу Укр. Ветеранів, інж. М. Фещенко-Чопівський - голова місцевої станиці СУВ, Майор інж. М. Харів - секретар і представник від Братства 1-ої Укр. Дивізії УНА, посестра Н. Голішова - представниця воляків Т-ва к. в. УПА.

Промовляли ще Пор. Ст. Будний від академічних козацтва "Запоріжжя" і "Чорномор'я". Особливо треба відмітити промову білоруського генерала Н. Демідова, висловлену в його рідній мові.

Сердечно прочулими були промови високо достойних панів двоцих по українських генералах: Ол. Чабанівської і Ф. Омельянович-Павленкової. Дуже гарну, ідейно-пропагандистську промову виголосив заступник станицького отамана сотник-УВК проф. В. Івашук про чотирі основні моменти в поступованні й чинності Козацького Руху.

Промовляли ще представники й носії ідей своїх організацій: Іван Лукашенків від УРДП, м-гр. М. Головатий від Християнського Руху та Д. Завертайло від ОДУМ.

З особливим підкресленням відмічався привіт від "Національного Козацтва в США" члена його окружного правління Михайла Еграса.

Промову-доповідь виголосив о. протосерій Ів. Кристюк. Вдячною молитвою, що її він прочитав у кілці, бенкет було закінчено.

Програмою концерту в залі школи св. Миколая, як і бенкетом, керував - побратим В. Івашук.

Декларувала спочатку його донька Марічка-пластунка, студентка Вищих Курсів Українознавства св. Володимирів, вірш "Боже, храни Україну!".

Потім виступив Ансамбль молодих бандуристів з 19 осіб і 14 хористок. Дуже гарно представили їх на сцені В. Івашук, розповідавши про історію заснування цієї молодечої капелі, про заслуги організаторів.

Потім виступив Ансамбль молодих бандуристів з 19 осіб і 14 хористок. Дуже гарно представили їх на сцені В. Івашук, розповідавши про історію заснування цієї молодечої капелі, про заслуги організаторів.

Потім виступив Ансамбль молодих бандуристів з 19 осіб і 14 хористок. Дуже гарно представили їх на сцені В. Івашук, розповідавши про історію заснування цієї молодечої капелі, про заслуги організаторів.

Ант. Бушницький

вишнього - Ждана Кравців. Іван Гош відспівав Гайворонського "Марш добровольців" і "Синю чічку". Бабича "Рідний край" і арію з Лисенківської опери "Тарас Бульба" - "Моя бачу Київ".

Балтіморська публіка, що в попередніх роках завжди ширі і тепло приймала в себе виступи цього оперного співака та його акомпаніаторки, і цим разом, зворушена їхнім мистецтвом, обдарувала виконавців рясними оплесками, за що співак дякував їй "Повстанським маршем" у наддодаток.

В р. 1958 Ждана Кравців з мистецьким успіхом виступила на цій же балтіморській естраді як учасниця концерту визначних учнів Українського Музичного Інституту. На цюгорічний Академії молоді північній з виченою майстерністю відіграла Шумана "Варіації на тему Аугена" та Н. Шопена "Інтермедію". Своєю віртуозністю так захопила слухачів, що вони настільки викликали її знову на сцену.

Був це повністю вдалий виступ балтіморського студентського дівочого квартету в складі Олени Лучини, Марії Поліщук, Ірини Хархаліс та Лєси Писецької, який при фортепіановому супроводі Лілії Шан'як (УМІ) відспівав Гайворонського "Ой, чого ж ти зажурився" (фортепіанові дистрибуції до цієї пісні - це гармонізація акомпаніаторки) та М. Фоменка "Войову пісню". Д-р Дмитро Коструб'як, що навчав цей квартет, міг тільки радіти його успіхам на сцені.

По емоційній декламції Слави Зелінської, яка передавала уривок з поеми Володимира Сосюра "Мазепа" - слідувала жива сцена, що до слів О. Олєса "Живи, Україно!" музики Гайворонського представляла "22-ге Січня 1918-1919 років". У виконанні цієї сцени взяли участь українські студенти Балтімору, Юрко Гліньський, що відчитав уривок Універсалів, та Мішаний Хор при УККА під проводом дир. І. Сенюти.

Академія, що її закінчено українським національним гімном, була дбайливо підготована, солідно виведена і під мистецьким оглядом дала публіці, яка ширше виповнювала залу, повне задоволення.

Мистецьке оформлення сцени було твором студента малярської академії, Ореста Поліщука.

Ярослав Шає'як

Пластово-сумівська забава в Джерзі Сіті

Пласт і СУМА - це однієї української молодечої організації на терені Джерзі Сіті.

Вже від кількох років ця дів осередки молоді активно тут себе проявляють, чесно з собою змагаються, тісно співпрацюють та взаємно себе шанують.

Цього року СУМА і Пласт вшанували вже спільно дві свої традиційні імпрези. Одна з них, - це Роковини Крути, про які вже писалося в "Сво-

3 РУН ДО РУН! 3 ХАТИ ДО ХАТИ!

ЦЕ ОГОЛОШЕННЯ — ВЕЛИКА ВАРТІСТЬ КОЖНОМУ!

„Книги — морська глибина, хто в них пірне аж до дна,
Той хог труду має досить, дивні перли виносить!”

(І. Франко)

1950

ВЕЛИКИЙ ВИПРОДАЖ! ВИПРОДУЄМО ВСЕ ДО ОСТАННЬОЇ КНИЖКИ!

1965

3 нагоди 15-річчя існування „ГОВЕРЛІ” проголошуємо цей випродаж з важністю від БЕРЕЗНЯ до кінця ГРУДНЯ 1965 Божого року!

Кожна людина, чи інституція, школа, молодечі організації, словом усі можуть купувати скільки хочуть кожної назви, бо продаємо поки всього не випродамо! Радимо поспішати, щоб кожна людина вчасно могла купити, головні ті, що справді знають ціну книгам, яких незабаром буде бракувати, бо немає кому їх видавати! Випродаж і ціни в американській валюті — важні на весь світ! Хто закупить відразу понад \$10.00 — тому ще книги даром; хто закупить відразу понад \$20.00 — тому шлемо щось вартості \$2.00, а хто закупить понад \$50.00 відразу, отримає цінні видання даром на суму \$5.00, а хто відразу закупить понад 100 доларів — той одержить щось дуже цінне, великої вартості!

Просимо належність слати враз із замовленнями поштовими Моні Ордерами, або й готівкою лише на адресу „ГОВЕРЛІ” та конче додати до кожного замовлення суму 50 центів на пересилку.

ЦІНА			ЦІНА			ЦІНА			ЦІНА		
Автор	Назва книжки	випро- даж	Автор	Назва книжки	випро- даж	Автор	Назва книжки	випро- даж	Автор	Назва книжки	випро- даж
1. Андрієвський: 3 минулого, спомини, 2 т.	\$3.00	\$1.50	144. Сидор-Чарторийський: Інтер Арма	1.00	.50	260. Лотоцький: Пригоди Езопа, Ілюстр.	.50	.25	363. Німецько-Україн. словник, стор. 376 лист за	2.00	2.00
2. — Апостоли і Євангеліє, на увесь рік	2.00	1.00	145. Степовий, О.: Звичаї нашого народу (2 т.)	.50	.50	261. Герц: Пригоди Казюшки, чудове!	.50	.25	364. Професор: Креслення, підручник, Ілюстр.	2.00	1.25
3. Варіанський: Веселі історії, т. 2	2.00	1.00	146. Сичовський, В.: Україн. Трисуб і правор	1.00	.50	262. Бунд: Максим і Марко, комічне!	.75	.35	365. — Українські страви, Ілюстр. ст. 450	3.75	2.25
4. Велегай: Домашній лікар, як лікуватися	1.50	.75	147. — Скоророда: Харківські байки	.35	.35	263. Вайда: Зориний хлопчина, чудове	.50	.25	366. — Українсько-Англійська кухарка	2.00	1.00
5. Велегай: Як мерти живуть? про духів	2.50	1.25	148. — Сурма, Орган УВБ, ч. 1 і ч. 2 разом	.35	.35	264. Денісенко: Наша Січ-маті, Іл.	.35	.15	367. — Хеліа, підручник для кожного за	2.00	2.00
6. Бокосенський: Тайна московськ. посольства	2.00	1.00	149. — Соник 3 (номерами) 3000 слів	1.00	.50	265. Ковалевський: Свідомі предки, Іл.	.50	.25	368. — Азбука, підручник для кожного за	2.00	2.00
7. Будинівський: Пригоди запорожців, пов.	2.00	1.00	150. Страшний монах Растунін	.50	.50	266. Тумарі: Козацька дитина, Ілюстр.	.50	.25	369. — Азбука, підручник для кожного за	2.00	2.00
8. Будинівський: Ішли діти на музику	2.00	1.00	151. Сидорський, М.: Юркий сід Раша, в англ. м.	1.00	.50	267. Вільшенко: Пан Чинавський! гумор.	1.50	.75	370. — Арифметика, для початківця, за	.25	.25
9. Будинівський: Під одну булаву, іст. пов.	2.00	1.00	152. Таборенко, П.: Панаційний поїзд, цінне!	.75	.35	268. — Пригоди жінки лиса Мотрі, чудове!	.50	.25			
10. Будинівський: Волю бути козаком, іст. пов.	1.00	.50	153. Гарнович: Ілюстрована історія Лемківщини	3.00	2.25	269. Радзівчик: Прилетіла лиса, Іл.	1.50	.75			
11. — Арифметика, дітям (рахунок)	.50	.25	154. Турніковський: Пова межани болі, цінне!	2.00	1.00	270. Вуйко: Пригоди Юрчика Кучерявого	1.00	.55			
12. Ватракий: Титолови, повне вид.	3.00	2.00	155. — Топографія з лапами	2.00	1.00	271. Глібів: Загадки дідуса Кеніра	1.00	.50			
13. Вексид: На зарплату Захаровича	2.00	1.50	156. Тютюнник, Ю.: Зимовий похід (докум.)	2.00	1.00	272. Забіла: Слово о полку Ігореві, Іл.	1.00	.50			
14. Віда: Соня Малецька з Карлом XII	1.00	.75	157. Українка, Л.: Лісова пісня, цінне!	1.25	.65	273. Лепкий: Казка про Кеєно і 12 місяців	1.00	.50			
15. Вовчківський О.: Наука про нарід-націю	1.00	.50	158. Українка, Л.: Лісова пісня, цінне!	1.25	.65	274. Лепкий: Казка про Кеєно і 12 місяців	.75	.35			
16. Вулвер: Несамовитий дід, дуже цікаве	.75	.35	159. — Українська література (конспект)	1.00	.50	275. Франко: Чотири казки-оповідання	.35	.15			
17. — Бон-тон (штучна життя, в опр.)	1.00	.50	160. — Українсько-англійська кухарка	2.00	1.00	276. Степаненко: Як Юрко подорожував на Дніпрі	1.50	.75			
18. Вурж, Еміль: Під гілтиною, фр. рев.	2.00	1.00	161. Франко, Петро: Шведська рухавка, д. цінне!	3.50	1.50	277. Чайковський: За сестрою, іст. опов.	1.25	.75			
19. — Біблія, повна, на укр. мові в опр.	6.00	4.00	162. Франко, Іван: Іван Вишенський, Іл.	1.00	.50	278. Чайковський: 3 татарські неволі, іст. опов.	1.00	.50			
20. Велігорський: Наші лісові рослини	2.00	1.00	163. Франко, Іван: Абу Касимові казки, Іл.	1.50	.75	279. Де-Фо: Робинзон Крузо, Ілюстр.	1.00	.50			
21. Вишня, Остап: Вишніє уміщили кримські	2.00	1.00	164. Франко, Іван: П'ять оповідань, цінне!	1.00	.75	280. Вовчок: Інститутка, Ілюстр.	1.00	.50			
22. Вовчок, М.: Дев'ять братів і 10-та сестра Г.	.75	.35	165. Франко, Іван: Чотири казки-оповідання!	2.50	1.50	281. Вовчок: Дев'ять братів і сестра Гали	.75	.35			
23. Вовчок, М.: Інститутка, Ілюстр.	1.00	.50	166. Франко, Іван: Зашар Веркут, Іл.	2.50	1.50	282. Орловський: Огонь умер (данні люди)	.35	.15			
24. Вільшенко: Пан Чинавський, гербу Качка	1.50	.75	167. Франко, Іван: Ліс Микотта, нове, Іл.	2.00	1.00	283. Орловський: Данні умер і зирі, Ілюстр.	.35	.20			
25. Вільшенко: Мандрівка мінні по Львові, д. ц.	1.50	.75	168. — Українсько-англій. флор. (гр.)	1.00	.50	284. — Гри та забави в пласт. доміщі	.35	.20			
26. Вольня, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	169. Франко, Іван: Моейсь, ад. Іл. вид!	2.00	1.00	285. Грендіжа-Донський: Пригоди зайчика	.35	.20			
27. Васильченко: На першій гулі, на 1 дню	6.00	3.00	170. Хмельницький в Галичині!	.75	.50	286. Гнатюк: Як поставив світ? чудове!	2.00	1.00			
28. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	171. Цепеня, М.: Злочинний самоцвіт, д. ц.	2.50	1.25	287. — Ходить гарбуз по городу, малютам!	.35	.20			
29. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	172. Чайковський, А.: Оленька, в. пов.	3.50	1.75	288. — Кольорова азбука для дітей	.75	.50			
30. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	173. Чайковський, А.: Віддана, іст. пов.	2.00	1.50	289. — Що читати нашим дітям?	.35	.15			
31. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	174. Чайковський, А.: За сестрою, іст. опов.	1.50	.75	290. Загул: Пригоди Монхгаузена, Ілюстр.	1.50	.75			
32. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	175. Чайковський, А.: Перед зримом, іст. пов.	2.00	1.00	291. — Пан Коцький, Іл. малютам	.50	.25			
33. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	176. Чайковський, А.: 3 татарські неволі і ін.	1.25	.75	292. — Два північні гори мотилів	.35	.20			
34. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	177. Чайковський, А.: За нажвамою, нове!	2.00	1.25	293. Франко: Абу Касимові казки, Іл.	1.50	.75			
35. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	178. Чайковський, А.: Малодітний, д. цікаве!	2.00	1.25	294. Васильченко: Дон, гарне, Ілюстр.	.35	.20			
36. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	179. Чайковський, А.: Побратим, н. д. цінне!	3.00	2.00	295. — Скорина Мати, Ілюстр.	.35	.20			
37. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	180. Чайковський, А.: Козацька пошта (Ч. Пятно)	1.50	.75	296. — Скорина Мати, Ілюстр.	.35	.20			
38. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	181. Чайковський, А.: Гордість Олексія, 3 т.	5.00	2.50	297. — Скорина Мати, Ілюстр.	.35	.20			
39. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	182. Чарний, Гр.: Шостий граф Чарно	1.50	.75	298. — Скорина Мати, Ілюстр.	.35	.20			
40. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	183. Чарний, Гр.: Шостий граф Чарно	1.50	.75	299. — Скорина Мати, Ілюстр.	.35	.20			
41. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	184. Шевченко, Т.: Малий Кобзар, д. ц.	1.00	.50	300. Курпін: Отець із золотим серцем	.65	.35			
42. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	185. Шевченко, Т.: Кобзар 1860-1860, ювіл.	3.00	1.50						
43. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	186. Шевченко, Т.: Ді Кобзарю як Юкр., англ. м.	2.00	1.00						
44. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	187. Шкрявляк, Юра: Чета Крилатих, д. ц.	2.00	1.00						
45. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	188. Шкрявляк, Ю.: Поїзд червоний, визв. змаг!	1.00	.50						
46. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	189. Шкрявляк, Ю.: Вогні з полонини, прец.	2.50	2.00						
47. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	190. Шкрявляк, Ю.: Вогні з полонини, прец.	2.50	2.00						
48. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	191. Яковлів, А.: Основи конституції УНР!	1.00	.50						
49. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	192. Ярославин: Визв. війна на укр. землях	3.00	2.00						
50. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	193. — Як стати громадянином ЗДА?	.50	.25						
51. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	194. — Мапа Галичини (Кубовича), всі села!	1.00	.50						
52. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	195. — Мапа України, всі селіща і міста	1.00	.50						
53. Вовчок, М.: Початки укр. театру, д. цінне!	2.00	1.00	196. — Німецько-Україн. Тернопільський	.75	.35						
54. Драгоманов: Оповідання про задріхав богів	1.50	1.00	197. Яворський, А.: Генерала, цікаве!	2.00	1.00						
55. — Документи мученицьки під Полемою	.25	.15	198. — Визначні сцени України, образ	.75	.35						
56. — Декламції на різні істор. нагоди	1.50	1.00	199. — Шортенко, портр. або Малецька, портр. по ц.	2.00	1.00						
57. Смиць, В.: Кобза та кобзарі, д. цінне!	1.50	.75	200. — Ботун під Берестечком, в. кол.	2.00	1.00						
58. Загірня, М.: Тиміш Хмельницький	2.00	1.00	201. — Сміх Петлюра, вел. портр.	2.50	1.25						
59. Загірня, М.: Гетьман Сагайдачний	2.00	1.00	202. — Свечи Коноватича, порт. в. кол.	3.00	1.50						
60. Забіла, Наталя: Слово о полку Ігореві	1.00	.75	203. — Український трибул, кольор.	1.00	.50						
61. Завілявська: Як добути краєу і зорюв?	2.00	1.00	204. — Соборний гурт України, в. кол.	2.00	1.00						
62. Завілявська											

ВІСНІ 3-НАД ПАЦИФІКУ

Редагує: Іван ОВЕЧКО

Рік праці Відділу УНСОЮЗУ

Сан-Франциско, Каліфорнія (Я.Б.) — Минуло ще один рік праці Відділу УНС в цьому місті на Заході ЗДА, і 17 січня відбулися річні загальні збори членів Союзу. Перший раз за все існування Відділу ч. 488 ім. С. Петлюри збори відбулися з 39-ю голосами. Збори відкриті: голова Відділу проф. Т. Лукаш, на голову зборів був обраний п. В. Сокил, секретарював п. І. Пахолок. Протягом 1964 року Відділ збільшився на 17 членів і має тепер 97. Нових членів приєднали: Я. Блішак (секретар) — 12, проф. Т. Лукаш — 3 і д-р В. Орендук — 2 члени. З важливих імпрез варто згадати про бенкет з нагоди 70-ліття УНС, бенкет з нагоди приїзду головною передсідкою УНС П. Лисогора, сім громадських сходів з доповідями на різні теми, вечір з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, два дискусійні вечори і т.п. Хоч розмір нашої колонії відносно невеликий, протягом трьох останніх літ кількість членів УНС подвоїлася. До нової управи Відділу ввійшли: проф. Т. Лукаш — голова, С. Павлик — заст. гол., Я. Блішак — секретар, В. Сокил — скарбник, д-р В. Орендук — орг. реф., Е. Черепенко — член управи, Контрольна Комісія: Т. Кульчицький, І. Пахолок, Ю. Вермонт.

„Соловейко“ з іменем Ія Лос Анджелес, Каліф. (І.О.) — У неділю, 14 лютого 1965 року, до залу УКО в Лос Анджелесі завітала Ія Мацюк, яка живе постійно в Шикаго. Газети вже давно писали про панию Ію як про сопрано з вишнім тембром, повним гарним, з музичною культурою, з технічним умінням та знанням стилів — правдивим українським серцем. Але публіка в Лос Анджелесі ще не мала нагоди почути Ію в залі Народного Дому, тому їй призначено під час концерту 14 лютого. Особливо в кінці чергової частини концерту, коли вона виконала балладу з оп. „Гаврані“ — К. Гомеса. Ця річ про життя і кохання індійця бразильського племені, що тугує за хвилиною, мабуть, десяти, дуже тяжко до виконання, викликає таке захоплення присутніх, що оплески й виглики: „Соловейко! Це ж справжній соловейко!“ не було кінця. У програмі концерту були арії з опер Пуччіні, Гомеса, Фомека, патрістичні, журливі, веселі, жартиліві пісні Лисенка, Степового, Стеценка, Лисенка, Ніжана, Кісевича, Лопатинського, Бонівецького, Гнатюшина, Лятовського, Штогаренка та ін. Усі вони були виконані на такому рівні мистецького осмислення, на якому мало наших співачок на еміграції виконують. А „Тече вода“ — Фомека у другій частині програми, мабуть, найбільше зворушила слухачів. Аудиторія так довго викликала співачку на „біс“, заки вона не перестала, що 5 разів понад програму. Але люди не хотіли її відпустити, замовляючи все більше і більше пісень, у тому числі й арії з опер, на які й потім під руками не було. Аж переконало публіку, що кінцеві концерти такі мусять бути, і „соловейкові“ подаровано квіти від Союзу Українок, а талановитій піаністці Лесі Куріленко — від УКОсередку. А після концерту стояла довга черга любителів мистецтва з платівками Ія Мацюк у руках, щоб отримати її автограф.

Американці моляться за українську Церкву

(Я.Б.) — До Сан-Франциско прибули туристи з Норт Бент, Орегон. Вони відвідали також українську католицьку церкву. Гості поспішили присутніх, що американці в тому місті організували спеціальну групу католиків, які окремо моляться спеціально за переслідувану Церкву в Україні. У той самий час наші Служби Божі все частіше відправляються серед американців. У неділю, 24 січня о. д-р А. Микита відправив співану Службу Божу для членів Клубу Юнаків при Католицькому Університеті в Берклі, Каліф. Було понад 500 студентів, а понад 200 з них приступили до св. Причастя. На Службі співав хор з Мсіс св. Володимирів в Сан-Хосе при допомозі паравіан із Сан-Франциско. Асистували при Службі Божій проф. А. Горнякевич і п. В. Коста. Студенти цікавилися нашим обрядом і ставили питання багато питань о. Микити про нашу церкву і нарід.

Відгук на зміни в „Свободі“

(І.О.) Запроваджені з новим роком технічно-редакційні зміни у „Свободі“ жваво коментуються читачами Заходу. Згідно з отриманими відгуками, дуже вдалою вважається зміна способу подавання останніх вістей на 1-й сторінці. Це найбільш схвалення користуються поширеним відділ „Голосу читачів“ і зовсім корисне введення дашої колонки дрібним шрифтом „З української преси“. Тако ж хронічним наріканням на „Свободу“ щодо її партизанності як групової загумовності вибито ґрунт з під ніг уміщеним статтей, доповідей і листів до редакції від представників і речників усіх політичних напрямків. Відчувається також вправова рука мовного редактора чи, може, коректора майже всіх друкованих матеріалів у теперішній „Свободі“ — факт, який і досі в не відзначений тими, що вічно нарікають на мову поденника. Але бракує одного — зазначення імені головного редактора газети. Це — зайва і непотрібна скромність.

БОГДАН БОЖЕМСЬКИЙ

Від 7-го до 31-го березня ц. р. Богдан Божемський матиме свою індивідуальну виставку олій і графік у „Ферлі Діксонс університеті“ в Тінеку, Н.Дж. Це остання його виставка з довгої черги виставок що їх мав від часу свого приїзду до Америки, не рахуючи попередніх, що в Німеччині. Ото ж від 1947 року він мав у ЗДА 8 індивідуальних виставок та брав участь у 15-х збірних виставках, у різних галереях, високих школах, музеях і установах, в різних містах і стейтах. Американсько-український публіцист Божемський представив вперше індивідуальну виставку на конференції Американсько-української молоді у Філадельфії у 1947 році, потім, під спонсорством Об'єднання мистців українців в Америці в Літературно-мистецькому Клубі в Нью Йорку в 1960 році та своєю участю в кількох збірних виставках Об'єднання, та й тепер від його речі притягають увагу на виставці в Українському Інституті Америки в Нью Йорку. Ото ж він добре відомий мистецьким колом і всім тим, які цікавляться нашим мистецьким життям. Він мусів звернути на себе увагу глибиною свого таланту, оригінальністю техніки, фантазією у добуванні тематик і колоритністю своїх полотен. І тому не задарма Святослав Гордінський, пишучи про загиблого виставку Богдана Божемського в Нью Йорку, назвав її одною з найкращих і найкультурніших мистецьких імпрез української Америки“ („Свобода“ ч. 228 з 29 листопада 1960).

Богдан Божемський студіював продовж трьох років за останньої війни у Мистецькій школі у Львові та виволоується з великою пошаною і сантимоном про тодішнього директора цієї школи, професора Михайла Осінчука, теперішнього сеньора українських мистців в Америці. Після Мистецької школи Божемський навчався там же ще у Вищій Образотворчій Студії.

Уже з тих львівських мистецьких наукових закладів він виніс першорядне знання рисунку, естетичний підхід до тематик та дбайливість у викінчуванні малюнків, навіть тоді, коли це з розмахом роблені експресіоністичні нарис.

В Америці він продовжував систематичні фахові студії, перевівшись чотири роки в „Купер Юніон Арт Скул“ в Нью Йорку.

Божемський не є реалістом, хоч деякі його твори (напр. „Церква серед гір“, в його помешканні) недалеко відбігли від реалістичного сприймання. Божемський — модерніст, але він не належить до тих „ультра“, які любуються в лабіринтах плям і ліній, що становлять ребе

Б. Божемський: Бернад Шов (дереворит)

дас грубо різнокольорові колісця, квадрати, ромби й інші геометричні фігури, які разом створюють любу преграю мозаїки. Це й характеристична риса олійних творів Божемського. Але у своїх гравюрах він малює вже мазками, тільки знову-же накладає фарбу кількразово, за мажею експресіоністів. Коли його малюнки сповнені настроєм, тепла чи навіть ліризму, то його дереворити здебільша — похмурі. Можливо, що іншими не можуть бути портрети великих людей, які не відзначились вродливістю: Бернад Шов, Лінкольн, Бальзак. На дереворитах Божемського пізнати ще виразніше, як на ялинках, що він майстер у графіці. Не задарма дістав був двічі найвищу нагороду за графіку під час загиблого виставки в „Купер Юніон Арт Скул“.

Богдан Божемський належить до середньої генерації наших мистців, розмірно це молодша людина. Тому перед ним ще довгий шлях життя і творчості. Тим паче, що ласка доля дала йому дуже добрі умовини праці: гарний дім (в якому, до речі, коли ще жив попередній власник, відомий наддніпрянський діяч економіст Данильченко, частим гостем бував покійний д-р Лука Мишуга) де малюв лаштував собі вигідну роботу, — пригожа хатня атмосфера, з молоддю вродливою дружиною, що музикує, співає і віршує, та з трьома премилими малютами, що їх панство Божемський виховує в українському дусі. Тому не диво, що в роботі Божемського можна завжди бачити дещо нових розпочатих рішень, чораз нових творів. Він експериментує і трудно сказати, куди він ще дійде у цьому вічному експериментуванні, що його вважає за необхідний шлях розвитку. Він сам теж каже, що не має малювати за рік-два. Проте він свідомий, що може полати в манеру „мозаїковості“, з якої трудно буде визволитися, і старастся не полати в будь-яку манеру. Зрештою, він уже зрілий мистець, який напевне не змінить свого основного стилю. Його високе почуття естетизму й культурності виключають, що він міг би захопитись ребусовими екстремами.

Іван Катрин

Листопадове Свято у Честері, Па.

Заходом Відділу Українського Конгресового Комітету у Честері відбулося у неділю 8-го листопада 1964 Листопадове свято, яке відзначається в Україні з нагоди встановлення УСС до бою проти Москви.

Свято відбулося о 5-й год. вечором у приміщенні Української Католицької Школи у Честері.

Імпреду започатковано відспіванням панноу Мері Роз Гавриляк американського національного гімну.

Мішаний хор під диригентурою іня. Сергія Шевченка виконав „Воліталь Орля“ муз. М. Гайворонського і „Козака несуть“, муз. М. Леонтовича.

Вдало виконала декламацію „І в мене був свій рідний край“ Б. Лепного панна Люба Візіяк.

Промову українською мовою вголосив редактор п. М. Дольницький, з'ясувавши значення Листопадового Звізду і 50-ліття виступу УСС.

Гарно проспівала при фортепіановій супроводі „Минають дні“ і „Така її доля“ пані Люба Гавриляк.

Декламацію „Листопад“ Р. Купчинського з чудним продеклямувала панна Галія Кобиринка.

Промову англійською мовою вголосила пані Анна Івахів-Вадіно, адвокат з Честеру.

Хор виконав „Зелений Гай“ муз. Стеценка; „Зірвалася Хуртовина“ — Вітвицького; „Карпатські Січовики“ — Кистястого.

Всі пункти програми були добре виконані.

Голова місцевого Відділу УККА іня. С. Шевченко подякував усім присутнім за численну участь та назвав всіх виконавців свої національні обов'язки супроти своєї Батьківщини і тим, що вплатами свої національний даток на Народний Фонд та виступи в члені Українського Конгресового Комітету, з'ясувавши значення Листопадового Звізду.

Відспіванням національного українського гімну закінчено імпреду.

З присмицком стверджуємо, що свято було дійсно соборним, бо зішлись всі українці міста Честеру і околиці без різниці релігійної чи політичної приналежності.

М. М.

11-ий Відділ ООЧСУ в Йонкерсі, Н. Й.

— владтовус —

КАРНАВАЛОВИЙ БАЛЬ

в су боту, 6-го березня 1965 року

в ДОМІ СУМА при 417 Nepperham Avenue YONKERS, N.Y.

До танців гратиме всім знайомий оркестра В. ГІРНАКА в повному складі.

Аршир — м-р Святослав КОЦІВАЛА

Запрошується все Українське Громадянство м. Йонкерс у околиці.

Початок: год. 8:30 веч.

ЗА УПРАВУ ВІДІЛУ:

М. ШАНКЕВІЧ, голова, м-р С. КОЦІВАЛА, секретар

Володимир Т. Несторовича

„СЕРЦЯ І БУРЕВІЇ“

Окладина мистця Михайла ДМИТРЕНКА

В романі бариство представлено людські середовища, зокрема українці на Дал. Сході Азії — на Зеленому Кліні, сфабульований політичний події і конфлікти напереломі двох епох 1-ої світової війни, революції та боротьби з більшовиками (роки 1917-1920), історичні документи, що їх автор передає діалогом і міркуваннями. Роман-репортаж, хоч своєю темою зосереджений біля повстання-українців, але головний персонаж з його переживаннями і коханнями, залюднений багатьма представниками різних народів, від місцевих — українського, російського і азійців, — до чужинських військово-полонених, як теж ітерентів, що в цьому часі втрачали в розгарах війни в Сибірі. Акція проходить живо й природно, наче в фільмі.

Ціна книжки:

у півтвердій обкладинці — дол. 6.00 (канад. дол. 6.50)

у твердій полоти. обкладинці — дол. 6.80 (канад. дол. 7.30)

Замовляти можна:

„Svoboda“ Bookstore, 83 Grand Street, Jersey City, N. J. 07303 або в автора:

V. Nestorovich, 2701 Zinow St., Detroit, Mich. 48212

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ЖИДИ В СССР ДІСТАЛИ ДОЗВІЛ ПЕКТИ МАЦУ — повідомленням головним рабін в Москві. Для цієї цілі жиди, за дозволом від влади, відкрили в приватних помешканнях три пекарні в Москві та по одній в Ленінграді і „мабуть“, подас американський кореспондент з Москви, в Києві. Заборона державним пекарням в СССР (інших нема) випікати мацу та переслідування жидів за випікання її дома — було одним з головних аргументів на існування антисемітського курсу національної політики кремлівських володарів.

В ЯПОНІ ВІДНОВЛЕНО СУДОВИЙ ПРОЦЕС проти спричинників травнених заворушень з 1952 року, коли-то згинули дві особи і коло 1.000 осіб було ранених. Цей процес тривав вже 12 років і ще триватиме зо два роки. Переслухано 918 свідків на судовій залі, а разом із слідством переслухано 1.682 особи. Заворушення виникли в три дні після формального привернення Японії суверенітету і визнання її нового режиму в договорі в Сан Франциско.

В ІНДІ ОСЯГНЕНО ПОРОЗУМІННЯ В МОВНОМУ СПОРІ, з приводу якого відбуваються криваві демонстрації й міждурпові бої. Рішено, що всі кандидати на будь-яку державну посаду мають скласти іспит з трьох мов: своєї локальної, англійської і мови „гінді“. Мова гінді мала стати від 26 січня цього року єдиною державною мовою Індії, але виявилось, що тільки 40 відсотків 460-мільйонного населення Індії володіє нею.

БУДУТЬ ЛІННОВО ЗАЛІЗНИЦЮ В МІСТІ НІАГАРА Ф.О.Л.С. Н. П., яка привозитиме туристів до парку, що є біля водоспаду. Міська Рада Ніагара Фоллс погодилася на контракт із фірмою Гуделл із Гостону, Тексас, що за два мільйони доларів має збудувати цю залізницю. Поки що вона буде 10 блокків завдовжки. Пізніше ця залізниця мала б курсувати від Вовфала, Н. П. (25 миль від Ніагари), до Торонта, Онтаріо, Канада — 90 миль від водоспаду.

ПОДЯКА

Один складає найбільш цінну подяку всім тим, які ввійшли нам своє співчуття під час важкої і довгої недуги і з приводу смерті мамої Найдорожчої Дружини, Мама, Доні і Сестри

бл. п. АННІ КУШНІР ДАЙН

яка померла 1-го лютого 1965 р. в Маймі, Флориди

Дружини, Доні і Сестри

бл. п. КАТЕРИНИ КУШНІР БАРНЕС

яка заосмотрена Найсвятішими Тайнами, померла 6-го лютого 1965 р. в Парквей штаті, Флориди, Н. П., по короткій недугі.

Похорон бл. п. Ашлі Дайн відбувся 3-го лютого 1965 р. з Української Католицької Церкви Успення Пречистої Діви Марії, Маймі, а звітним на кладовище св. Хреста, Норт Арлінгтон, Н. Дж.

Складено сердечну подяку Веч. Отцю Посидові Федорікові, пароху Церкви св. Михайла, Шпенанд, Па. за духовну опіку в останніх дніх життя покійної, за

МОЇ ЗУСТРІЧІ І РОЗМОВИ З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

Так я й зробив. У день закриття виставки приношу два образи. Більш ніж півтора десятків картин. — саме тоді влаштував його виставку. — і познайомив мене з гуртом любителів мистецтва. Закупив мої два малюнки і запропонував мені зробити мою виставку: «Я відкрив тепер свою галерею при вул. Ла Боссе, в найкращому місці. Вашу виставку я влаштую, але мусітиму, Гриценко, багато взяти з вас, бо на організацію галереї витратив я чверть мільйона франків».

Справді, виставку мою він влаштував, і то в найкращих умовах, не жалуючи коштів, але — ні шельага не взяв з мене! Навпаки, в день закриття виставки, розмістивши все на стінах (було 48 олій), ід подивитися запросив мене на обід до себе. Виставка ця була успішною, продано 24 образи, а зараз після виставки Катя Граноф закупила для своєї галереї решту 24 реєч.

З нетерплячкою ждав я на день прийняти у Мадам Амос. Вони відбувалися раз на місяць, у третю неділю, при вул. д'Асас ч. 86, майже навпроти Люксембурзького парку. Можна уявити собі мого задоволення і вітку, коли я врешті туди ввійшов. Відчиняю двері помешкання на другому поверсі — амфітеатр сальонів, повна гостей. У центральному сальоні, навпроти великого стола з «деталями», густий, барвистий натовп: шикозні дами, чоловіки у фраках. Амбасадори, літератори, мистці, артисти і артистки театрів і кіно. За столом невтомно працює метр д'отель. А ось і сама Мадам Амос. Як ластівка вітас гостей, широким заглядом кожного у вічі, розпитую, кожним цікавиться. Її щічки горять ентузіазмом. «Дозвольте, — кинула в натовп, — представити вам молодого мистця Гриценка, українця, ось де його подотно з Португалії, яке я сама закупила». Її чорна, до підлоги сукня виблискую, тремтить, як жива, і тремтить на повному боці білізорового трюнда.

Стіни сальонів завішані картинами від підлоги до стелі, по закутках скрізь стоять пачками обернуті до стін акварелі, гваші. Серед гудіння і шуму залунали давніше молоді сопрано. Акорди роялю. Потім тиша, така тиша, що чути гудіння на вулиці. Якийсь кітасць у чорних окулярах декларує свої поезії. Леж утиху його чужерідний голос сорочи, як під стелею заворкотіли, заворкотіли звуки гітари... Це тут кілька років пізніше танцювала козячка, моя дружина, але для цього пам'ятного козячка так і не було бандуриста.

Хтось з відвідувачів моєї виставки у галерії Парвіс зараз після війни, в травні 1945 р., передав мені новини про мадам Амос. Меценатка давно вже перенеслася з вул. д'Асас на вул. Ріволі ч. 244, якраз навпроти Тюльєрських парку. Вже на широкі сходах коридору, висланих червоною грубою кімнатою, були чутні на першому поверсі нового помешкання мадам Амос шум, мов у повному залуку під олії. Публіки повно скрізь, ні проїзди, ні пролізти. Гості всіх рас, з усіх країн світу, люди всіх станів, усіх професій, яких ладнає під один рівень європейський костюм і мода. В роздагальні ціла гора одигів, метр д'отель, ласкавий сеньйор Маріо, де він коло дверей зустрічає відвідувачів колекції, скрізь лас порядок.

Збірка картин від часів вулиці д'Асас потроїлася, використано кожен клітчик кожної стіни, навіть двері обшані етюдами. Равля Дюфі — ціла кімната, гарні речі, найкращого його періоду. Далі речі Сегозакса, жночка фігура Делена, квадратна композиція з левами Дюфрена, Кіслінг, квіти Шагала. Один канєський, увесь червоний, наче кров'ю намальований, красив Сутіна. Моїх речей ми налічили 5 — натор-морти з мушкетірів, пейзажі і одна акварель з Царгороду. В цілій знаменитій колекції 600-700 картин, між ними твори Ренуара, Сіньяка, Вяземка, Кіріко, Фріза, Фуажі, Ван Донгена, Сюаніан Вальдод, Марі Лорансен, Утрілья і багатьох інших визначних мистців, твори яких сьогодні в історії світового мистецтва.

Не буду тут згадувати про сотні олій, гвашів і акварель другозначної ранти мистців, бо добра меценатка з кожної виставки щось приносила, розвішувала, де лиш було можна. А місяця треба було не тільки для образів. У чотирьох сальонах — сальони